

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 21. decembra 2006 ☼ Leto XVI, št. 51-52

»OJ SREČNA, TRIKRAT SREČNA NOČ...

... nam rojen Jezus je v pomoč,« de se spejvalo po cerkvaj na sveto nauč, na božič, steri je najlepši svetek krščanskoga človeka. Več kak dvejezero lejt se vsakšo leto pripravlamo na čüdo, stero pride z nauvorojenim detetom, ki prinese svetlobo namesto kmice. Prinese svetlobo lübezni.

Za božič majo v različni rosagaj različne šege. Na Irskom na sveto nauč dejejo v okno rdečo svejčo, en falat božičnoga krüja ali pokaraja pa eno posanco whiskyna. Tau prej zatok, ka če bi sveta držina tam ojdla, bi vidla, ka go v tistom daumi čakajo, njej ponüjajo prenočišče. Nej ka bi tak zopojdla kak pred več kak dvejezero lejtami v Betlehemu.

Na Polskoj pripravijo za sveti večer 12 fele gesti. Tau simbolizira 12 apoštolov. Pod bejli prčec na stauli dejejo slamo, po večerdji dejkle, stere bi se stejle ženiti, vöpotegnejo eno slamino betvo. Iz toga se prej te da vöprešteti, če si v nauvom leti najdejo moža ali nej. Inda svejta so v iži v vsakši kaut slamo storili, tau nji je spominalo na tau, ka se je Zveličar naraudo v štali pa ga je njegva mati Marija položila v jaslice. Polacke tau tö držijo, ka na sto eške en talejr dejejo, nej samo telko, kelko lidi je v držini. Tau pa prej zatok, če bi

kakšen srmak ali lačen človek mimo prišo, naj njega tö leko ponidijo. Na sveti večer prej nišče ne smej lačen ostati. Po večerji pa cejla držina vküper odide k paunaučni meši. Na Hrvaškom pred svetki v eno sklejco posejejo pšenico,

stera ranč do božiča lepau požene. Pšenica simbolizira prerod, nauvo življenje in rodnost. Tau pšenico dajo na svetešnji sto, potistim pa pod krispan. Tau šego najdemo v Porabji tö, istina, ka nej pri ižaj, liki v cerkvi. Pri gorpo-

stavlenomi betlehemu vsigdar stojita dve črepnji z zeleno pšenico.

Na Talanjskom že 8. decembra začnejo kinčati krispan, zatok pri nijj nej šega, ka bi adventni vejnec delali. Namesto toga pa pri familijaj pripravljajo

betlehemske jaslice. Od gda delajo betleheme? Sveti Ferenc Asiški je 1222. leta ojdo v varaši Betlehem pa je tam vido božično liturgijo. Proso je papeža, ka bi on tö rad notrapokazo zgodbo Jezušovoga rojstva, dapa cerkev je tistoga ipa nej pistila, ka bi tau zošpilali. Samo telko so ma pistili, ka je leko sveto mešo slüžo v enom barlogi. Tü je gorpostavo en jasli, kaulek njega pa privezo živali. Pred tejm »kejpom« je predgo lidam, steri so iz cejle krajine vküprišli.

Prve prave betlehemske jaslice je dau napraviti 1283. leta Arnolfo di Cambio iz marmora. Tau šego so potistim v drugi cerkvaj tö prejkvzeli pa se je pomalek razširila na družine tö.

Gnesnaden kak če bi lidgé pozabili na prausnost betlehemske štalice, v šteroj se je dejtece segrejvalo pri sapi živine, najbole ga je pa segrejvala lübezen matere. Gnesnaden se lübezen vömeni z materialnimi vrednotami, z dari, namesto svejč gori stau pa stau mali posvejtov po pa pred ramaj. Dapa sveklina tej posvejtov je bejla, mrzla. Prava svejča ne da samo sveklino, liki toplino tö. Toplino, stero bi mogo na najlepši svetek leta vsakši človek čütiti pa poniditi drugomi.

Marijana Sukič

Sombotel: Spominska soba Avgusta Pavla

S TEM PORAVNAVAMO DOLG DO VELIKE OSEBNOSTI

Leto 2006 je bilo za Slovence na Madžarskem, za rojstno Cankovo in tudi za Slovence na avstrijskem Štajerskem »Pavlovo leto«. Zato, ker je bil ta »zvesti sin dveh narodov« rojen na prekmurski Cankovi pred 120. leti in umrl pred 60. leti v Sombotelu. Od letošnjega februarja do srede prejšnjega tedna je bilo večje število dogodkov in prireditev, na katerih

Sombotelu, kjer je pokopan, in zadnji minulo sredo, ko so odprli spominsko sobo. Življenje in delo Avgusta Pavla so počastili tudi Slovenci na avstrijskem Štajerskem, in sicer s prireditvijo v Potrni/Laafeldu, kamor so se Pavlovi starši preselili iz Cankove. Člani Kulturnega društva člen 7 in pevski zbor Pavlove hiše so se udeleževali večine slovesnosti, ki

utonilo v pozabo. *S spominsko sobo želimo ohraniti vsaj del Pavlove duhovnosti in človeške veličine. Tako, da bo navzoč pri vsakdanjem delu slavistike oziroma slovenske katedre.* Življenje in delo Avgusta Pavla je predstavila etnologinja Marija Kozar Mukič, ki je skupaj z Ibojlo Dončec prispevala največ tako za ureditev spominske sobe kot pri organizaciji prireditev, posvečenih Avgustu Pavlu. Slovesnosti v Sombotelu so se udeležili tudi predstavniki občine Cankova na čelu z županom Dragom Vogrinčičem.

Večine dogodkov in slovesnosti se je udeležila tudi hči Judita, pri enainosemdesetih letih živahna gospa, ki je zelo zadovoljna, da so se povsod tako lepo spomnili njenega očeta. *»Tudi slovenska katedra, s tem ko je tu zdaj odprta spominska soba, spoštuje in ceni jezikoslovno delo mojega očeta. Enako tudi v muzeju Savaria, katerega ravnatelj je bil od leta 1928 do smrti pred šestdesetimi leti. Tam ni bil samo ravnatelj, marveč tudi etnolog in knjižničar. Visoka šola in njena slovenska katedra ima zdaj Pavlovo zapuščino, s čimer je omogočeno proučevanje njegovega jezikoslovnega, književnega in prevajalskega dela,«* je povedala Judita Pavel in se zahvalila vsem, ki so se spomnili njenega očeta.

Ernest Ružič

Avgust Pavel je doktoriral 13. decembra 1913, zato so spominsko sobo na slovenski katedri Visoke šole Dániel Berzsenyi odprli 13. decembra. Na posnetku, na sredini fotografije, sta hči Judita – v svetlejši obleki – ob njej pa Pavlova vnukinja Veronika Simon

so se spomnili življenja in dela etnologa, urednika, prevajalca in profesorja dr. Avgusta Pavla. Na slovenski katedri Visoke učiteljske šole v Sombotelu ima zdaj spominsko sobo, v kateri je delovna miza, omara, doprni kip, del rokopisne in druge zapuščine; tu so tudi druge informacije o življenju in delu dr. Avgusta Pavla. Kot rečeno, je bil uvodni dogodek februarja v salezijanski cerkvi v

so bile v Prekmurju in Sombotelu. V literarni zbirki Pavlove hiše so kot prva knjiga izšle Pavlove pesmi v slovenskem, nemškem in madžarskem jeziku pod naslovom *Moje otrplo stoletje*. Kot je na prisrčni slovesnosti povedal rektor dr. Karel Gadányi, šola z odpiranjem spominske sobe poravnava del dolga *»temu imenitnemu človeku. Ne smemo si dovoliti, da bi njegovo delo*

Možnosti skupnega nastopa na evropskih razpisih

Simpozij v organizaciji Društva slovensko-madžarskega prijateljstva z naslovom *»Možnosti skupnega nastopa na evropskih razpisih«* je potekal 11. decembra v Slovenskem kulturnem in informativnem centru v Monoštru. Srečanja so se udeležili predstavniki madžarske narodne skupnosti v Sloveniji in slovenske manjšine na Madžarskem. Navzoča sta bila tudi nekdanja veleposlanika RS v Budimpešti Andrej Gerenčer in Ferenc Hajós, ki sta člana društva, ter Marko Sotlar, generalni konzul RS v Monoštru.

Namen simpozija je bil, da se preverijo in ocenijo možnosti skupnega nastopa pri razpisih evropskih strukturnih skladov. Za obe skupnosti bi bilo pomembno, da bosta uspešni v naslednjem proračunskem obdobju. Gre za čezmejne projekte, katerih namen je izgradnja infrastrukture (ceste, vodovodna omrežja, čistilne naprave) in razvoj gospodarstva (turizem, domača obrt, drobno podjetništvo in bio kmetijstvo). S strani pomurske madžarske narodne skupnosti, je Jožef Kocun, predsednik Pomurske madžarske samoupravne skupnosti predlagal, da se ustanovi delovna skupina za tovrstne projekte, ki bi jo vodila on in predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem

Simpozija so se udeležili vsi porabski župani

Jože Hirnök. Namen delovanja te skupine pa bi bil večplasten. Na eni strani bi s skupnimi močmi skušali vplivati na razvoj celotnega obmejnega območja, ki predstavlja avtohtono poselitveno območje obeh manjšin, in na drugi strani pozitivno vplivati na učinke za vse obmejno prebivalstvo, ne samo za manjšini. Dogovorjeno je bilo tudi, da bi se konkretni predlogi čezmejnega sodelovanja in razvojni načrti pripravili že do naslednje seje Mešane komisije po Sporazumu o posebnih pravicah obeh manjšin iz leta 1992. Izražena je bila tudi želja vseh udeležencev simpozija, da bi s tovrstnim medsebojnim povezovanjem skušali v večji meri vplivati na obe državi, ki naj več pozornosti namenita prav razvoju obmejnega območja vzdolž celotne slovensko-madžarske meje v naslednjem proračunskem obdobju EU 2007-2013.

Andreja Kováč

PESNIK MILAN VINCETIČ, GOST NA SLOVENSKI KATEDRI

V okviru projekta *Svetovni dnevi slovenske literature* je na slovenski katedri Visoke šole Dániel Berzsenyi v Sombotelu gostoval slovenski pesnik, pisatelj in literarni kritik Milan Vincetič. Pomen Svetovnih dnevov slovenske literature je predstavila dr. Elizabeta Bernjak, pesnika Milana Vincetiča pa v madžarskem jeziku prevajalka dr. Judit Zágorec Csuka, ki je brala njegove pesmi v madžarskem prevodu, z izvirnikom pa je postregel avtor sam. Na literarni dogodek sta prišla tudi akademikinja dr. Zinka Zorko

Pesnik Milan Vincetič je bil gost slovenske katedre Visoke šole Dániel Berzsenyi v Sombotelu v sestavi projekta Svetovni dnevi slovenske literature

in dekan letos ustanovljene mariborske Filozofske fakultete dr. Marko Jesenšek. Ugledna slavista sta se udeležila tudi slovesnosti, ko so na slovenski katedri odprli spominsko sobo dr. Avgustu Pavlu.

Po skupni zbirki z Valerijo Perger in Ferijem Lainščkom Kot slutnja radovedno je Milan Vincetič izdal večje število pesniških zbirk in tudi proze, denimo *Parnik* v ajdi/Šift v idini, ki je bil za porabski Knjižni dar za leto 2000 in iz slovenskega jezika prestavljen v porabsko narečje.

Na vprašanje študentk slovenske katedre je Milan Vincetič povedal, kako »nastajajo« pesniške zbirke, in poudaril, da je zelo kritičen in zahteven do svojega ustvarjanja. Pri tem se je spomnil na vzornika, pesnika in pisatelja Kajetana Koviča, ki mu je pogosto kritično svetoval. Sicer pa se Milan Vincetič uvršča med najpomembnejše sodobne slovenske pesnike. Za pesniško ustvarjanje je prejel tudi nagrado Prešernovega sklada.

eR

ŠKOFOVA MEŠA IN ADVENTNI KONCERT V GORNJESENIŠKI CERKVI

Seniški lidge so leko zado- volni, zatok ka so leko zadnje cajte vsigdar udeleženci kakš- noga programa. V nedelo, 10. decembra, so meli mešo, štero je darüvau sombotelski püšpek dr. András Veres.

Predhodni dogodek toga pa je biu, ka se naš gospaud Ferenc Merkli pa püšpek poznata, ka

decembra na Gorenji Senik. Državna slovenska samoupra- va je ranč na tou nedelo orga- nizirala za Seničane adventni koncert tö.

V pau desetoj vöri, kak vsig- dar, se je začnila sveta meša. Puna je bila cerkev, kak po drugi nedelaj tö, depa zdaj vejndrik eške bole, ka so prišli

držijo rorate meše. Te meše že zrankoma rano držijo, gda eške kmica gé, pa samo svejče gorijo na venci. S tem je pove- zo kmico lidi v veri pa kmico v düšaj. Naj nemamo kmico, liki naj demo k spauvedi, tak leko se naša düša tö svejti kak svejča, zatok ka je čista. V drü- gom deli so gučali o lidaj, šteri se oponašajo pa živejo ranč ovak. Tau se pravi, ka ne živejo s čisto düšo. Omeno je hüdogo tö, šteri vse bola prevzame lidi. Gnesden je prej tau vrejdnost pa lejpo, če je štoj lagvi gé. Pa s tem se eške valijo tö. Kak povejmo, če se sto razpita ali dé na abortus. Püšpek so te grejš- ni žitek kritizirali, pa tau, kak se je naaupek obrno svejt. V tretjom deli svoje pridige pa so omenili Janeza Krstnika, šteri je cerkveni patron seniške cerk- vi. O njem so povedali, ka je vsir gučo istino pa vsir povedo,

ka je istina pa ka nej. Depa nej je sam tau gučo, liki tak je vči- no pa živo tö. Svojo življenje je dau za resnico. S temi mislimi je na konci meše želo lidam mirno adventno pripravlanje pa blajžene svetke. Na konci meše so njim deca pa naš gos- paid podarili kolač pa vino kak simbol eukaristije.

Po meši se je začno v cerkvi and- ventni koncert, ki ga je orga- nizirala Državna slovenska samouprava. Lidi je pozdravo predsednik Martin Ropoš. Pri koncerti so pevski zbori spej- vali lejpe svete pesmi. Najprva je gorstaupo moški kvartet iz Martinja. Oni so spejvali pes- mi: *Mašnik povzdigne* in *Ve- černi zvon*. Potistom je spejvo seniški cerkveni zbor. Zospej- vali so pesmi *Poslan je angel Gabrijel* in *Pozdravljena žena*. Za njimi so prišle mali, pevski zborček Sončnice, pev- ski zbor domanjoga gospauda Ferenc Merklina. Uni so celau lejpo in prisrčno tazospejvali pesmi *Nekdo vedno išče me* in *Aleluja, moj Gospod*. Naj- bola so njim ploskali lidge. Na konci pa je spejvo Mešani pevski zbor Avgust Pavel Zveze

Slovencev. Vsi zbori so spejvali samo slovenske pesmi, mešani pevski zbor je spejvo eno vogr- sko tö. Zospejvali so pesmi: *Vso zemljo tema krije* in *Égi szent béke jöjj*.

Na konci se je predsednik Ropoš lepau zavalu zborom za lejpi koncert, podaro njim spomin- sko listino pa rauže. S spomin-

drügi za starejše mora skrbeti. Tisti, šteri čisti cerkev, što je vodja cerkvenega zbora, tej vsi morajo biti členi cerkvene kotrige. Do toga mau so na Seniki bili členi samo moški pa starejši, no zadnje cajte so že mladi tö nut gé. Depa tau se mora spremeniti. Torej za po- membnejšo delo mora bite en-

Novi sombotelski škof dr. András Veres je darovao sveto mešo na Gorenjom Seniki

sta vküper bila v Rimi. Püšpek so te tam bili kak ravnatelj, naš gospaud pa kak dijak. Gda so dr. Andrása Veresa letos augustuša izvolili za püšpeka v Somboteli, so naš gospaud veseli bili. Te so ga eške nej steli pozvati v svojo faro, ka so

k meši eške iz sosednji vasnic tö. Mešo so slüžili püšpek András Veres. Pesmarge so dosta spejvali v slovenščini, Jaz vör- jem pa Oča naš so lidge molili slovensko, drügo pa je bilau v madžarščini. Na začetki meše so se püšpek vernikom po-

Mlašeči zborček Sončnice je iz srca spejvo

brodili, ka tak dosta dela ma, pa nede emo cajta. Depa püš- pek so pravli, ka nji naj samo zovejo, pa če do cajt meli, te pridejo. Tak sta se te pogučala za decembski datum. Najpr- va je tak bilau, ka 3. decembra pridejo v Sakalovce, depa te so že meli nikši drügi program, tak ka zatok so te prišli 10.

klonili slovenski tö. Vožgali so dvej svejče na adventnom venci. Deca in gospaud, kak vsigdar, so gorparšteli berila. Pridigo so potistom držali püšpek. Pridiga je bila razde- ljena na tri tale. V prvem tali so gučali o adventi. Tau je čas pričakovanja in tau je osrejd- nja tema adventa. V tej kednaj

Cerkev se je do nabitoga napunila, verniki so prišli z drugi vasnic tö

sko listino, z dvojezičnimi knji- gami in z zgoščenko porabskih pesmi je podaro püšpeka tö. Uni pa so se lepau zavalili in poveda- li, ka so se njim fejs vidle naše slovenske pesmi.

en človek, šteri se za tau briga. Morajo pa zbrati nekoga, šteri pomore pri prečiščavanji, sploj pa na kouruši. Potem so šli taprejk v šolsko kü- njo, gde so njim pripravili obed.

Gospaudi škofi se je zavalu predsednik Državne slovenske samouprave Martin Ropoš

Po koncerti so püšpek na fa- rofi meli djilejš za cerkvene kotrige. Do podneva več nej bilau dosta cajta, zatok so na kratko tapovedali, ka so najpo- membnejša dela. Najbola po- membno delo je, ka cerkvene kotrige trbej obnoviti. Morajo biti mladi nutrik pa ženske tö. Člani kotrige morajo poskrbeti za vsefele. Eden se mora bri- gati za držine, eden za mlade,

Vsi tisti, šteri so spejvali na kon- certi, so bili pozvani na obed, šteroga je dala pripraviti Držav- na slovenska samouprava. Gospaud Merkli so povedali, ka so se püšpek dobro počütiti pri nas, pa če nji eške pozovemo, z veseljem pridejo. Pozvali so nji že na birmo, štera baude junija 2007. leta.

Agi Hanžek

Cerkveni spomeniki v Prekmurju (21)

SV. JURIJ – ŽUPNIJSKA CERKEV SV. JURIIJA

V cajtaj, tam 1924, gda je starosta slovenske umetnostne zgodovine Franc Stel (1886-1971) prvokrat obiskau sv. Jurij, je tū najšo takšo cerkev, kakšo je poton toga spaso v tak imenūvano prekmursko skupino gotskih spomenikov. Tau so vse tiste prekmurske cerkvi iz 2. polovice 14.

menjaj, se pravi stilno, mislimo, ka je mogla gotška cerkev *pri Juriji* nastanoti tam v zadnjom desetletji 14. veka.

Notri je bila okinčana s stenskimi kejpami. Velka stvar, zatok, ka so tej na severnoj stejni v hajovi kazali pasijonske kejepe, med njimi *Zadnjo večerjo, Kristuša na gori*

drli, čiglij o njoj guči opat Kazó 1698; gda so zidali (ok. 1925) nauvo cerkev, te so okolik najšli vse puno lüdskih čunt. Oltar iz kapele sv. Mihala na cintori so 1754 prestavili v cerkev. Gotško cerkev so zavolo starosti večkrat popravljali. Tak se guči, ka so jo prenovili 1732, žegno jo györski püšpek Filip Zinzendorf, 1774 pa so na nauvo prekrili ešče zvonik. Tan po 1. bojni je lüdstvo v fari štelo nauvo cerkev. Z zidanjem velke cerkvi, štera ma troje hajovov in je znotraj cejla völbana, so začnili 10. apriliša 1925. Načrte je napravo arhitekt Hans Pascher, doma z Gradca/Graza. Zamislo si jo je v historističnom, novoromanskom duhi. Pri gradnji so mus podrli stari gotski hajov, ka so leko skoz napelali nauvoga. Tak stogijo hajovi in kor v osi (tengely) sever-jug. Na srečo je od gotške cerkvi sčista ostau samo prezbitერიj pa tören, drugo pa je vse nauvo. Od stare opreme, zvün prezbitერიja, je ostau stari, trno kvaliteten *Križov paut*. Na nauvo so bili 1925 postavljeni ništerni kipi, glavni marmornati oltar, dobro delo Feliksa Tomana z Ljubljane. Stranski, Marijin

Pogled na župnijsko cerkev pri Sv. Juriju; z desne je videti gotski prezbitერიj, na lejvoj pa stari tören; v sredini je v psevdoromanskom duhi leta 1925 zazidana oltarna apsida po načrtaj Hansa Pascherja

veka, štere majo zapadni zvonik (torony), ednostavni hajov, pa völbani, na tri kraje vküp zaprejt prezbitერიum. Kcuj ido tūj zvünski kontrafori (támpillér), gotška okna, pravi, dvojno žlebani profil völbav, listnati sklepniki, kameniti tlak, oltarna mensa in slavolok, pa ranč takši stenski tabernakel.

Vse tau je mela, pa v ednon tali ešče ma, indašnja prafarna cerkev sv. Jurija, po šterom mata kraj pa župnija ime tö. Samo, kak pravijo stari paperi, se nej vsigdar tak zvau. Povejmo, kak je vönajšo veliki pisatelj prekmurske preminočnosti dr. Ivan Zelko (1912-1986), se je kraj najprle zvau *Arnoldfyamiklošfalua* (1365; se pravi *ves Arnoldovij sinov*), v vögrskoj formi *Zenthgyewrgh*, ka je blüzi svojmi gnešnomi imeni, pa komaj leta 1499. Pravli smo, ka po arhitekturnij znamenjaj spada en tau indašnje cerkvi v skupino »prekmurskij gotskij cerkva«. Tak se tau vidi že daleč po viskomi törni na zapadnoj strani, z drugoga kraja pa po ohranjenom prezbitერიji. Zna se, tau bi leko gor prišli po Steletovij dokumentarnij fotografijaj iz 1924, kak je cejla cerkev oprvin vö zglledala. Po arhitekturnij zna-

Oljki, pa še drüge. Po tom, kak so bili namalani kejepe, bi si vüpo praviti, ka jij je leko napravo malar, šteri je pred koncom 14. stoletja

Pogled v nauvo cerkev pri Sv. Juriji

meu posel ešče pri malanji v rotundi (körtemplom) v Seli.

Po tom, ka gnes znamo, leko povejmo, ka je tau zagvüšno bila, če pomislim na njene spomeniške odlike, bar tak pomembna cerkev kak slavna martjanska cerkev. Leko pa pravimo, da je tū bila dosta prle, bar od 12. veka naprej. Vej se zna, ka je okrog nje biu cintor. Na severnoj strani, malo vkraj od sakreštije, je stala kostnica/karner. Ta so kesnej po-

oltar je iz 1954, kipe za njega pa je napravo pokojni mariborski rezbar Anton Blatnik, *Boži grob* pod pevskim kaurušom pa je delo Ivana Pengova in Tineta Kosa. Obsežni malaraj na völbaj pa na stejnaj prinaša cejlo serijo prizorov iz *Kristušovoga žitka* in *pasijona*, vküper s patronom sv. Jurijem, pa je zgotovo mariborski slikar Franc Horvat.

Besedilo in foto:
Janez Balazic

GALERIJA-MUZEJ LEDAVA

Lendava je indašnji varaš, v pisnij viraj omenjeni že lejta 1192. Liki tū so živejli že prle lidje, v časi 13. stoletja pred našim štetjem v bronastoj dobi. Najboukša lejta je varaš doživio v časi vladanja rodbine Bánffy (od 13. do 17. stoletja), sledi pa po lejtji 1867, gda je prišlo do dualizma med Avstrijo in Vogrsko. Lendava je tak gratala center okrajnoga središča s šoulami, sodnijami, varaš je meo tri cerkve tö (katoliško, luteransko in židovsko). Nad vsem tem pa stoji lendavski grad kak čuvar kulturne erbije.

V gradi sta gnes den muzej in galerija. Trno znana razstava v gradi je arheološka razstava Oloris. Oloris zaznamüvle ménje ravninskoga dela Panonske nižine pouleg vesnice Dolnji Lakoš. Med arheološkimi najdbami je največ lončenoga posodja: sklejce, velki lonci, ništerni ocif-rani. Dapa gučimo o bronastoj dobi, mamó trno malo predmetov iz brona, es so predmete prinesli bautaši.

Razglednica gradu Lendava. Hrani Pokrajinski muzej Murska Sobota

V gradi je razstava z naslovom Grad na preži tö, o gradovih, šteri so se v Evropi branili pred Törki. Del toga obrambnoga sistema je bijo lendavski grad tö. Lejta 1603 je Turkom nej uspelo zavzeti grada. Tak je na razstavi leko videti - nej prave in originalne - pükše iz törškoga časa.

Trno bogata rodbina Bánffyji so v časi reformacije stopili k protestantizmu. Zavolo toga je Miklós lejta 1572 pozvau tiskara Hoffhalterja in v trej lejtaj je v Lendavi natisno tri knjige protestanskoga pridigara Kultsára. Na lendavskom dvori Miklósa Bánffyja so sprejemali Matija Korvina (Kralja Matjaža) tö.

V Lendavi se je narodo kipar György Zala, šteri je vogrsko kiparstvo dvignó na evropsko raven. Bijo je školnik na akademiji. Njemi sta pozirala, ka je napravo njuv kip, Franc Jožef in žena Elizabeta tö. Najbole znani njegov kip je spomenik na Trgu herojev v Budimpešti.

Po prostoraj majo na gradi etnološko zbirko tö, vse fele predmete paverskoga človeka. Od letošnjoga leta majo postavljeno novo razstavo o heteškom tekstili tö.

Od lejta 1973 majo Mednarodno likovno kolonijo, v šteroj so slikali slovenski in vogrski umetniki: Zdenko Huzjan, Ferenc Király, Štefan Galič, Zoltán Gábor ...

Jelka Pšajd

PRAZNIK LJUBEZNI

Ko nas samo še nekaj dni loči od božičnega praznika, se večkrat sprašujemo, ali se je ta praznik tako zelo pomenostavil, da je postal danes le še priložnost za obdarovanje. Upajmo, da ni tako in ga bomo tudi letos pozdravljali kot praznik ljubezni, upanja in svetlobe.

Pred več kot dvatisoč leti se je izpolnilo preročstvo, narodil se je v Betlehemu otrok, ki ni bil le darilo nazareškima Jožefu in Mariji od stvaritelja Boga, temveč darilo celemu svetu. V čast temu dogodku prižgemo na sveti večer v tem najtemnejšem obdobju leta na milijone lučk in svečk po vsej zemeljski obli, ker hrepenimo po svetlobi. Morje majhnih lučk se morda iz vesoljske brezkončnosti gledano zlije v edino ogromno svetlobo, ki simbolizira veselje, pokoj, ljubezen, dobroto, medsebojno povezanost in oznanja prihod Odrešenika.

Takrat bomo imeli pravi božič, če ustvarimo mir tudi v naših srcih, če odpustimo tistim, ki so nas prizadeli, če

pomagamo tistim, ki živijo v pomanjkanju, če je dobrohoten naš odnos do sočloveka. Takrat bodo gorele tudi majh-

ne lučke človeške ljubezni in ne le iz veselja gledano bo svetlejša naša zemlja in se bo lesketala tudi iz neposredne bližine kakor božična zvezda pred dvema tisočletjema v Betlehemu. To bo za nas najlepše božično darilo.

Največji slikarji vseh časov so ovekovečili rojstvo Jezusa Kristusa v slavni betlehemske noči. V različnih slogih, z različnimi barvami in metodami so naslikali ljubezen, ki je sevala z obraza matere, ko je bedela nad spečim otrokom. Naj bo naše letošnje božično darilo morda malo manj znana slika iz 15. stoletja »Devica Marija z lastovko«, delo beneškega slikarja Carla Crivellija, ki slovi po svojevrstnem stilu. Tematika njegovih slik je izključno religiozna, in izven realnega sveta, v katerem se nahaja opazovalec slike. Naslikani dogodki se vrstijo na svečanem, razkošno okra-

šenem prizorišču in zbuja občutek, kot če bi bile figure izklesane iz kamna, ker so ločene z ostrimi konturami od ozadja. Devica Marija, ki je oblečena v brokatno, z zlatom bogato okrašeno obleko, drži v naročju otroka z jabolkom v roki. Cela slika je okrašena z natančno naslikanim sadjem. Njegova navzočnost ima dvojni pomen: simbolizira rodovitnost in ranljivost. Pozornost vzbujata tudi oba svetnika: stari Jeremija z levom in mladi vojak sv. Sebastijan. Edini naravni element na sliki je lastovka, simbol vstajenja duše, ki nas obenem spominja na to, da obstaja tudi nek drug svet izven pozlačene izumetničenosti prestolne dvorane. Ustvarimo v tem drugem svetu pokoj, bodimo pozorni drug do drugega, oprostimo si in ustvarimo mir v srcih.

BLAGOSLOVLJEN BOŽIČ!

Suzana Guoth

Carlo Crivelli: Devica z lastovko

Življenjske zgodbe (3)

MATI PA OČA ODIDETA NAZAJ V MERIKO – NJIM RADOST, NAM ŽALOST

Drugi tau življenjske zgodbe Lubejrine Elze se je končalo s tejm, ka sta z možaum po rojstvu čerke vüpala, ka lepši svejt pride, ka do ležej živeli. »Dapa vse je ovak vöprišlo«, so mi pripovedjali tadale Elza tetica. »Pred bojnov je bijo pengö pejnez. Po bojni je pengö spadno, nišče je nika nej daubo zanga. Prevnaugo lidi je vse zgibilo, ka je prišparano melo, ka je te pejnez več nikšo vrejdnost nej emo. Vsikši je mogo na nauvo začniti, če je sto živeti. Augustuša leta 1948 je prišo nauvi pejnez, forint. Trno malo držin je melo forinte. Iz koj bi pa mele? Nika so nej mele na odajo. V bojni so maro vö iz štale odgnali. Ka nej nemška vojska, tisto rusuška. Tak ka je pa prišlo sedem süji lejt. Ka je pa estje najbolje težilo lüstvo, je bilau velko doladavanje. Lüstvo se je nej moglo braniti, od vsikšoga pauva

je moglo državi dati telko, vtjüppobrali, je goraspakivali kelko so vönapi-sali. Steri je nej mogo pripauvat pa spuniti doladavanje, tisto so prejdni tak vzeli, ka neštje, ka sabotira. Tiste so poštraifali ali v temnico zaprli. Tisti časi so strašni bili. Lüstvo je nej melo ka za jesti. V Varaš so mogli ojditi po krü pa po melo, če so steli kaj jesti. Pa so ešče srečo meli, če so dobili. Dostafart so brezi vsega, s praznimi ceketami nazaj domau šli. So bili takšni podrepardje, steri so vönapazili lüstvo, pa steri so njim nej simpatični bili, so je

Mati pa oča prva kak sta tanazaj v Meriko šla

mau pelo, liki steri je nej emopejnez, je dostafart dva dni nej domau prišo. Lačen, žeden pa medloven se je tepo, dokeč je prišo do svojoga doma. Tau so bila tista lejta, gda so pavrom ešče pod (podstrešje) dolazameli. Tau je bilau za časa Rákosija. Steri so tak plesali, kak njim je on igro, tistim je dobro šlau. Steri so skrak pri ognji bili, tisti so se segrejevali. Nas so tö na kulak lišto djali. Tiste, steri so na kulak lišti bili, so največkrat odpelali na Hortobágy. Vnoči so prišli ponj s tovrnjakom, dali so njim edno ali dve vöre časa, ka so si vtjüppobrali, ka je za silo trebilo. Potistim so je notra v vogaune naklali kak maro pa so je odpelali v lager. V lageri na vrataj je pisalo: „Mi samí radi, od svoje vole demo ta, kama demo“. Gda so tej glasovdje vse bole šli, moji starišnje so se te tak odlaučili, ka tū doma vse

povržejo pa do šli tanazaj v nauvi kraj, v Meriko. Starišnje so nas tū njali, so taprejk odkočili na Štajersko. Mati so bili te 56 lejt stari, oča pa 59. Dvej leta so na Štajerskom bili v lageri, dokeč so si pravico (potni list) spravili, za tistim so te v Meriko šli. Tam so si ešče delo ziskali, si lejpe rame tjüpili pa so ležej živeli, kak če bi tū doma ostali. (Lejpa lejta sta doživela, mati so bili 81 lejt stari, gda so 1974. leta mrli, oča ranč telko. On je 1972. leta mrau.) Tiste mlajše, stere sta tam mogla njati, gda sta 1921. leta mogla domau priti iz Merike, sta zdaj znauva gornajšla. 29 lejt sta je nej vidla. So že oženjeni bili pa vnuke meli. Vnuki so se veselili, ka so dobili babo pa dejdeka. Njim vsejm je tau veseldje pa radost bila, nam pa nevolja pa žalost.«

(se nadaljuje)

Emá Sukič

»Te mo fligare gleda, kak se v luft zdigavajo«

PORABSKI KRISPANGE V BUDIMPEŠTI

Ešče par dni pa je tu božič. V adventi se lüstvo že kreda dejva na svetek. Zmišlavajo, koma kakšno darilo küpijo, ka do pekli, küjali. V gauštjo dejo po krispan, ka je nej tašo léko delo, kak tau tisti mislijo, šteri so ešče tau nej delali. Človek odi gor pa dol več vör pa itak ne najde tašoga, šteri bi dober bijo. Pa vsigdar je tak, ka če človek en krispan vövrėje, v

moj brat potistim mogo tažgati. Tau se je tak začnilo.«

• *Pa kak je te bilau potistim?*

»Drugo leto sam že goraprišo na tau, ka sam nej emo vsefele sorte. Zdaj, če ti deš na trg samo s tejmi navadnimi, te baukše če včasim štrik neseš s seuv pa se goraoobejšiš, ka gotovo. Tej navadni doma ne koštajo dosta pa je tam to ne moraš drago odati. Zato pa

Lujzek pa njegvi krispange

tistom minuti zagledne drugoga, šteri bi dosta baukši bijo. Z ednim krispanom se človek telko mantra, ka je pa te s tistimi, šteri več stau falatov mora vödebrati? *Lali Hanžek* z Gorejnoga Senika je tau že večkrat sprobo.

• *Lali, ti se nikak ovak kreda dejvaš na božič kak drugi, nej?*

»Ge se tak kreda dejvam, ka pred božičom nejsam doma, liki v Budimpešti. Zato ka zdaj že sedmo leto odim odavat krispane.«

• *Kak se je tau začnilo?*

»Tau se je tak začnilo pred sedmimi lejtji, ka sam dja tu doma odavo krispane. Emo sam ednoga küpca, šteri je že par lejt kipüvo od mene, tisto leto pa nej taodpelo krispane. Vejn sam Baug mi je pamet presvejtio, ka sam je nej vözuseko. Te sam si tak brodo, ka bi bilau, če bi ge svoje krispane sam proba odati, leko ka se tak bola splača. Mam enga brata v Budimpešti pa te sam tak prišo ta. On je tau malo organiziro pa na drugo leto sam te že üšo odavat. Prvo leto sam petstaupdeset krispanov pelo, ka so vse moji bili. Te sam eške tak vse nej znau. Tau sam mislo, ka v Budimpešti, v tašom velkom varaši, petstaupdeset krispanov odati nej problem. Nej tak bilau. Dvejstau falatov je ostalo, ka je

moraš vsefele meti. Moraš meti navadne, srebrne, normand, borove pa takšne, ka so z zemlaup, to. Tam gde ge odavam, tam vse taše družinske iže majo, pa po svetkaj je te vö v ograçenek posadijo. Ge sam tu doma telko fele nej emo, zato sam pa te krispane sledkar že vküppokipüvo. Zdaj ge že te srebrne pa normand to mam, zato ka sam je posado.«

• *Šteri so najbole dragši krispange?*

»Dosta lidi tak misli, ka srebrni, dapa nej. Normand je najdragši. Gestejo, ka sam je pred dvajstimi lejtji posado, eške tiste zdaj odavam, zato, ka ta sorta tak pomalek raste. Zato so tak dragi, pa zato, ka dostakrat trbej vejke rejčiti. Ovak bi nej bili lejpi pa bi je nej mogo odati.«

• *Gda je vösejkaš, ne šanali vaš je?*

»Telko ge zato sir njam, ka nam trbej. Drugo pa tau, ka ge sam te zato posado, ka je odam.«

• *Sto kipüvle normand krispane? Bola bogati?*

»Sprvoga je malo taši lidi bilau, šteri so si tau privauščili, dapa zdaj je že več. Pa tau nejso samo bogati, liki tisti, šteri tau na božič raskerajo. Zato ka tej par gezero forintov koštajo.«

• *Gda pelaš krispane na odajo?*

»Trinajstoga, srejdio. Pa tridvajstoga, v soboto, en den pred sve-to naučfov pridem domau.«

• *Vidim, ka tu vse fela maš ešče vküpsklajeno, tau to na odajo pelaš?*

»Malo odavam eške bučno olje, šajbe, süje grbanje. Tau zvekšoga že vse tak nesem, ka me prosijo. Sprvoga so samo tak küpili, ka vösprobajo, zdaj pa že prosijo ali telefonerajo, ka drugo leto naj njim pá prinesem.«

• *Kama odiš odavat?*

»Dvej leta se odo v edno mesto, tam je nej bilau najbaukše. Pa potistim sam prišo k tauj šauli, gde zdaj že peto leto odavam. Tu je sploj fajng. Tu eške leko spim to. Zato moram tam spati, ka Pešta je navarno mesto. Predlani so mi vkradnili krispane, zato ka sam pri brati spau. Zaman je notzagrajeno ge. Zdaj je pa te skrb moram meti. Tam je rokometno igrišče, štero ma edno slačilnico (öltözö). V tauj slačilnici spiva z bratom. Mam eden jogi pa na tistom.«

• *Zaka je brat tam? Bojš se sam?*

»Pa vejš, ka se bojim. Tri leta nazaj so že gnauk v tau šaulo notrafrngnili. Vnoči, gda spim pa name pridejo, ka vraga mo sam delo.«

• *Tau te deset dni tak dé, ka usakši den tam odavaš?*

»Ge bi najraj biu, ka bi za tri dni že domau prišo. Samo tašo nede. Dosta lidi tau misli, ka človek vözožaga, krispan oda, pa pejneze v žepko deje. Če odavaš, tau tak naleki nede.«

• *V kelšoj vöri stanaš?*

»Zrankoma v petoj vöri stanem. Zato, ka pridejo čistit. Potejm si „postelo“ prejknesem ta, gde nalagajo za šaulo. Tam je dobro, zato ka je tam toplo. Med dnevom gda odavam, pa če se zmočam, te se tam sišim ali se pa prejk zravnem pa gvant posišim. V šestoj vöri začnem odavati pa večer do devete vöre sam vanej. Tau deset dni tak de.«

• *Cejli den odi lüstvo kaj kau-lak teba?*

»Nej, gé tak, ka dve, tri vöre edne düše nega. Dapa gé tak, ka je stejska to.«

• *Ka delaš, gda je fejst mrzlo?*

»Bilau, ka je minus sedemnajset bilau. Leko zato vöprstogi. Človek se toplo gorazravna, pa gda je tak, ka nega lüstva, te demo notra se segrejtav ta gde nalagajo.«

• *Nej si ešče proba, ka bi vino küjo?*

»Nej, zato ka tam geste künja pa tam meni küjejo vino pa eške obed to. Nesem s seuv vino pa tisto te meni tam napravijo. Zato ka tam ge že dosta spoznani mam. Pa gda odavam, te če kakšni spoznanci pridejo, tiste te malo to ponidim z vinom. Zato, ka me včasim spitavajo, če sam kaj domanjoga parneso. Na pa te je malo ponidim. Zdaj me že zato čakajo, zato ka pravijo: smo vas že gledali, če pridete. Mam dva völkiva transparensa, pa gor napisano, ka: Friški alpski krispangel! Posvejte mam, tak ka gda je kmica, te lepau vse vö mam posvejtano.«

• *Za te plac, gde odavaš, kelko moraš plačati?*

»Mam edno pogodbo s šaulov pa za tau v vsakši klas en krispan moram dati. Tau je vse vküp dvadvajsti. Če tau na pejneze prejkzraučinam, te je tau petdvajsti gezero.«

V Budimpešto se pelajo porabske dobraute to: bučno olje, süji grbanji, šajbe...

• *Kakšno lüstvo je tam v Pešti? Zato pitam, ka si ti cejli den med njimi.*

»Vskäsefele geste. Zvekšoga so prijazni, dapa gestejo med njimi posmojani to.«

• *Probajo se pogajati da krispan kipüvajo?*

»Pa vejš, ka probajo. Gnauk je eden prišo k meni, pa pravo: Božič je gé pa smo padaške, dajte edne falejše krispan. Ge ma pa pravim: Baug moj, Baug moj, zdaj eške naj tau cejno to pistim. Pa tau nej drago, zato ka mi tak falejše odavamo kak drugi tam kaulek nas.«

• *Stero leto je bilau najbaukše?*

»Vejn lajnsko leto. Zato ka me

zdaj že poznajo pa mam tiste lidi, šteri vsigdar od mene kipüjejo. Pamet sam vzejo, ka zvekšoga vsi, ka pri meni kipüjejo, nazaj pridejo. Pa vejn tau to, ka zdaj že tak delam, ka mam eden taši mali papir napisani, gde njim na znanje dam, ka sam prišo pa ka vse odavam. Vejš, ovak tau nede. Zdaj tristau falatov pelam, brezi reklame je zato težko odati. Tau je eške velka konkurencija, ka tej multinge, té velke baute tau delajo, ka krispane za šenki davajo. Če stoj več kak za šestgezero forintov vrejdnosti küpi kaj, te za šenki dobi krispan. Ge pa tak delam, ka če stoj srebrni krispan küpi, zato ka so tisti dragši, te ge tistomi za šenki v edni mali vrečki šajbe dam vcuj. Tau je kapitalizem. Tau sam se ge že to navčo.«

• *Kak pa prideš domau?*

»Tau je že to vse zriktano. Tam mam enga šoferä, šteri me z autonom vö na cug pela. Zato ka dosta gvanta, torbe pa eške „postelo“ to mam. Zatau njema

to eden krispan moram dati. Te gorasedem na cug, na Inter City, šteri ma zraven se v Varaš pripela. Tu me pa te že pa čakajo z autonom, pa me pelajo domau.«

• *Tau si pravo, ka karto že maš küpleno, pa ta za tridvajstoga, za soboto vala. Ka š delo te, če ti v dve dnevej krispane use dolaküpijo?*

»Te se to ne zbojim. Te va z bratom šla na edno fajng večerjo pa va ednoga dobroga pila. Če mo pa eške zvün tauga emo čas, te si pa vöstanem na letališče pa mo gleda kak se fligarge v luft zdigavajo. Zato ka tau ge sploj rad gledam.«

Karel Holec

SLOVENSKI BOŽIČEK OBISKAL PORABSKE ŠOLE IN VRTCE

December je čas praznovanj in obdarovanj, čas, ko običajno delamo inventuro za leto, ki se izteka. Prav tako je to čas, ko nekatere ne preveč lepe stvari vidimo skozi mavrično svetlo-

menil porabskim vzgojno-izobraževalnim ustanovam različne stvari v vrednosti 10 milijonov slovenskih tolarjev. V to vsoto so všeta seveda tudi razna izobraževanja, z veseljem pa želi-

razveselili. Vrtce pa velikokrat pesti pomanjkanje **kvalitetnih delovnih materialov**, zato smo zanje nabavili prav te (različne papirje, barvice, kartone, škarje, plastelin in drugo) v vrednosti 800.000 tolarjev.

2,5 milijona tolarjev smo namenili za nakup **najsodobnejših prenosnih računalnikov** s slovenskimi programi za podporo pouku slovenskega jezika; računalnike bodo šole predvidoma dobile še pred koncem iztekajočega se leta.

Tudi letošnje, že drugo po vrsti, **prednovoletno gledališko druženje** v Mariboru, na katero vabimo porabske učence, dijakke, učitelje in kulturne delavce, je naše darilo, po lanskoletnih izkušnjah zelo lepo sprejeto.

Trudimo se in trudili se bomo, da vam bomo tudi v bodoče ponujali le tisto, kar vi želite in pričakujete od nas; da bo komunikacija med nami pozitivna in razumevanje popolno... Težko je v tem, na prvi pogled sivem času biti optimist in pozitivno misliti. Toda le tako se bo našla rešitev. V mislih imam seveda usodo narodnostnih šol, predvsem števanovske, o kateri v zadnjem času slišimo zelo veliko. Pa se zamislim...

Ko sem pred nekaj dnevi bila na obisku, so me prevevali prav mešani občutki. V pogovoru z učitelji sem zaznavala strah, malodušje ali cankarjanski fatalizem... Starši učencev menda želijo, da šola ostane v neokrnjeni obliki. Tudi učitelji. In to je krasno. Najpomembnejši motiv, da se za svojo šolo skupno borite. Lokalna skupnost pa ima svojo vizijo, seveda črno, ker vidi v šoli le prevelikega porabnika proračunskega denarja... Toda, za božjo voljo!!! So to signali ukinitve narodnostne inštitucije, predzadnje narodnostne šole v Porabju??? Boste vsi skupaj stali kar križem rok in se prepustili umazanemu toku z izgovori, da se ne da nič narediti? Boste še naprej krivdo za umiranje slovenstva v tem

delu Porabja pripisovali nekemu tretjemu in sebe gledali le kot žrtve? Nihče ni žrtev, če to noče biti! In kaj najbolj prepriča? Lasten zgled... Delati dobro, pošteno, biti Slovenec tudi v dejanjih, ne le v besedah... Potruditi se, predvsem na narod-

telji in učenci. Z njimi šola raste ali pada...

V letu, ki prihaja, želim, da bi se vsi porabski učitelji in tisti, ki so na kakršen koli način povezani z ohranjanjem slovenstva, začeli zavedati svoje vloge, svojega enkratnega po-

Na Gornjem Seniku smo naredili »gasilsko sliko«

bo prazničnih lučk lepše, kot so v resnici. In prav je tako. V Sloveniji nas še vedno prihajajo obdarovat v teh predprazničnih dneh kar trije dobri možje; poleg Miklavža, ki je svoje že opravil v začetku decembra, je v naši zavesti še vedno zelo prisoten socialistični Dedek Mraz, od katerega se kar ne moremo posloviti, posebej malčki v vrtcih in otroci v šolah se še učijo in pojejo pesmice njemu v čast. Vsekakor pa smo v samostojni

mo predstaviti predvsem nekaj konkretnih, pravih Božičkovih daril, ki so jih šole in vrtci bili deležni pred kratkim.

Tako šole kot vrtci tudi v tem šolskem letu dobivajo **7 različnih otroških in mladinskih revij** (letna naročnina milijon SIT) iz Slovenije. Učiteljem smo priporočili, naj nekatere izmed njih celo razdelijo učencem. Knjige, učbenike, strokovno literaturo in slikanice v vrednosti več kot milijon tolarjev, so

V Sakalovcih so malčki pripravljali božične okraske. Pri tem jim pomagali Diana Črnko in Anamarija Gorza iz Čepincev

Sloveniji na veliko začeli slaviti Božička, ki ga menda po malem slavi in čaka ves svet. Da bi nam le prinesel kaj dobrega... Slovenski Božiček, tisti z Zavoda RS za šolstvo in Ministrstva RS za šolstvo in šport, se je letos zelo potrudil. V letu 2006 je na-

prejele tako šole kot vrtci. Prav toliko smo namenili za nakup različnih **didaktičnih igralskih** za porabske vrtce (sodobne igrače, športne preproge, kompleti Orffovih inštrumentov in še kaj); le-teh so se malčki in njihove vzgojiteljice še posebej

V Slovenski vesi so se malčki pripravljali na kosilo, ko smo jih presenetili z darili

nostnem področju, mislim pri pouku slovenščine, in s tem dokazati, da se je tudi še komu drugemu vredno boriti skupaj z vami in za vas. Predvsem to zadnje je pomembno. Dobro vemo, da katerakoli porabska narodnostna inštitucija, predvsem pa šola, lahko preživi le, če je narodnostna, a ne samo na papirju. Če boste kvalitetno ponudili to, česar druge šole ne nudijo, boste imeli možnosti za obstoj. Le takrat, verjemite. A inštitucije so ljudje. V šolah uč-

slanstva... Vsak posameznik je pomemben člen v tej verigi in vsak nosi odgovornost za svoje delo ali nedelo. Pred sabo, pred skupnostjo, pred Bogom... Želim, da bi zbrali moč in pogum ter dokazali sebi in drugim, da so vaši cilji čisti in jasni. Potrudite se skupaj, pomagali vam bomo, za skupno dobro. Za ohranitev vrednot slovenstva. Kot Slovenci!

Vse dobro in velikodušnega Božička vam želim!

Valerija Perger

Pokrajinska in študijska knjižnica
Murska Sobota
vabi na obisk

POTUJOČE KNJIŽNICE.

Brezplačno vam nudi izposojajo knjig zvočnih in videokaset.
Gradivo si lahko izposodite za 15 dni.

Vaš kraj bodo obiskali:

v ponedeljek, 15. in 29. januarja,
v ponedeljek, 12. in 26. februarja,
v ponedeljek, 12. in 26. marca,
v ponedeljek, 23. aprila,
v ponedelje, 14. in 28. maja in
v ponedeljek, 11. junija.

ČAKAJO VAS:

na Gornjem Seniku od 8.30 do 9.30 ure
v Slovenski vesi od 10.00 do 10.30 ure
v Števanovcih od 11.00 do 11.45 ure
v Monoštru pri Slovenskem domu od 12.15 do 13.00 ure.

OD SLOVENIJE...

Erjavec na Kosovo

Obrambni minister Karl Erjavec se je v Prištini sestel s slovenskimi vojaki, ki delujejo v okviru mednarodne misije KFOR na Kosovu pod poveljstvom NATO. Pri tem se je seznanil s potekom priprav na napotitev 10. motoriziranega bataljona Slovenske vojske na Kosovo 1. marca 2007 in ocenil, da priprave potekajo dobro, zato v zvezi s tem ne pričakuje nobenih tehničnih težav. Z Erjavcem so slovenske vojake na Kosovu obiskali tudi predstavniki odbora DZ za obrambo, pozdravila pa sta jih tudi novomeški škof Andrej Glavan in evangeličanski škof Geza Erniša.

Kučan o vprašanju manjšin

Slovenija načeloma spoštuje visoke standarde zaščite manjšin, ki si jih je postavila, vendar zadnji primer z romsko družino Strojani, dolgoletni problem izbrisanih in nekončana razprava o položaju skupnosti narodov nekdanje Jugoslavije, ki živijo v Sloveniji, kažejo, da še tako dobra načelna in normativna ureditev družbi ne zagotavlja imunosti pred ekscesi, če ni pragnjene tolerance za populizme, ksenofobijo in rasizem zelo nizek, je v Trstu menil bivši slovenski predsednik Milan Kučan. Nekdanji slovenski predsednik se je v Kulturnem domu v Trstu udeležil okrogle mize Razlogi za vztrajanje, ki jo je priredila Slovenska kulturno-gospodarska zveza (SKGZ).

Unicef Slovenija slavil

Sklad Združenih narodov za pomoč otrokom (Unicef) Slovenija je s slovesno sejo vseh organov društva obeležil 60. obletnico obstoja in delovanja Unicefa. Poleg posebnih priznanj, ki so jih prejeli izbrani posamezniki in podjetja za svoje dosedanje delo in pomoč Unicefu za dobrobit otrok, so podelili tudi naziv novega nacionalnega ambasadorja Unicefa Slovenija, s katerim se bo v prihodnje ponašal televizijski voditelj Lado Bizovičar.

Najbola aktivni smo bili na

V Statuti (Alapszabály) Slovenske zveze je med največšimi nalogami, naj s svojim delom pomaga goradržati pa

Slovenije, odkritje pa blagoslovitev kipa v Zalavári/Blatogradi z Društvom slovensko-madžarskoga prijateljstva,

menje tu zaslojžo, ka je za dugi lejt lüstvo pá prišlo iz vsej krajin Porabja, s Sombotela, z Budimpešte pa par

mladi iz Vojvodine, stero je bilau na Gorejnjom Seniki.

Na prireditve smo zvojn svoji skupin pozvali 10 skupin iz Slovenije. Porabske pa drüge slovenske plese, pesmi, porabsko reč raznosi s svojimi nastopi 9 odrasli pa 5 mlašeči skupin. Naj mlašeče skupine tadale leko delajo, gda mlajši vöostanejo iz šaule, smo prosili na seničkoj pa števanovskoj šauli, naj z malimi mlajšimi tu začnejo plesati, če majo volo. V Sakalauvskoj vesi smo pa zatok ziskali vküper mlajše iz vrtca pa šaule, naj volo dobijo za plesanje za par lejt pri velkoj folklori, stera de ranč kleta 10 lejt mejla za seov. Smo fejs radi pa hvaležni gorejnjeseničkim pa števanovskim mlajšom, starišom pa lerencam kak vodjam skupin, steri nam vsi dosta pomagajo pri tejm, ka je letos telko mlajšov dobilo volo svoj čas zatau nücati. V Števanovci je v šauli vsevküp 31 mlajšov pa s toga od geseni mau pleše pa spejva 26 mlajšov, na Gorejnjom Seniki je pa 55 mlajšov, s toga 40 mlajšov pleše, špila, se vči igrati na harmoniki ali drügom škiri pa spejva v cerkvenom zbori, steroga vodijo domanji gospaud Ferenc Merkli. Trno dober zgled, pelda so tisti večlejni člani skupin, steri s svojim uspehom volo dajo drüгим, mlajšoj generaciji. Ne zandolejmo zavolé dostokrat goučati, ka so vsi trno velko hvalo vrejdnj za svoje tröjde, sploy pa odrasli. Vej se pa ne šté, če je petek ali sveitek, če je zima ali za kumar vöpristati vročine, če je silno delo doma ali držinski svetek, ali sploy nejmajo vole. Furt so na tejm, naj se njim vsebola pršika nastop, naj lidgé vsebola baujo zadovolni z njimi tak v domanji mali vasnicaj kak velki varašaj v Sloveniji ali v drügi tihinski rosagaj. Devet odrasli skupin Zveze je melo letos vsevküper 110

vsebola potrditi narodnostno identiteto pa samozavest (öntudat) Porabski Slovincov. Zagnauk tau probamo dosegniti s kulturnimi prireditvami, drüгими programi pa s tejm, ka vseveč odrasli pa mlajšov pridobimo za tau, ka s svojim delom aktivno, konkretno dejajo za porabsko kulturo, prejk kulture se pa mujs morajo srečati s slovenskim gezikom.

Letos smo pripravili 14 svoji programov, med tejmj *Slovenski kulturni praznik, Srečanje slovenski pevski zborov, Predstavitev mlašeči kulturni skupin Zveze, 1. športno srečanje Porabcev pa Prekmurcev v Slovenski vesi, božični koncert v Monoštri, razstave, izlet tri senički skupin pa komornoga zbora v Slovakijo*, vküper z drüгими organizacijami pa 11, premiero gledališke skupine Veseli pajdaši z Društvom za lepšo ves v Števanovci, Koncert z literarnim programom z Generalnim konzulatom R

Porabski den z andovsko samoupravo v Andovci, 5. mednarodno likovno kolonijo pa 1. zimsko kolonijo z Galerijo v Lendavi, 1. skupno predstavitev zamejski Slovincov z Javnim skladom za kulturne dejavnosti iz Ljubljane.

Med programi smo posebno bili zadovolni s Porabskim dnevom, steri je s svojimi družinskimi programi, stero so vodili Slovenci z Goričko-

lidi z Mosonmagyaróvára tu. Mlajšov pa mladi je tu zavolé lepau bilau. Pri tejm so nam najbolje pomagali Društvo porabski slovenski penzionistov pa gorejnjesenička šaula v Porabji, Slovensko društvo v Budimpešti pa Slovenska samouprava v Somboteli. Ne smejmo pozabiti na menše programe tu nej, kak so koncerti, razstave, tej so tu furt redno obiskane. Gorejnjes-

ga, Prekmurja pa Štajerskoga, dosta lüstva pritegno v najmenšo ves Porabja, v Andovce. Porabski den je svojo

nička pa števanovska šaula sta trno lepou vöstanila s svojimi mlajši, lerencami, školniki pa starišami na Srečanj

kulturnom področji v l. 2006

nastopov, FS Gornji Senik 8, MePZ Avgust Pavel 16, ljudski pevci Gornji Senik 12, sakalauvska folklor 5, varaške pevke 15, gledališka družina Nindrik-indrik 21, števanovske pevke 20, števanovski gledališčniki Veseli pajdaši 9, mlašeče skupine z Mladim porabskim gledališčem so mele 53 pozvanj. Na mednarodni prireditvi je spejvo MePZ Avgust Pavel v 37. tabori slovenski pevski zborov v Šentvidi pri Stični že 34. leto pa na reviji Pesem ne pozna meja v Pliberki v Avstriji. Na občinski revijah v Murski Soboti so sodelovali MePZ Avgust Pavel, Mlado porabsko gledališče, gledališčniki Veseli pajdaši v Števanovci pa Nindrik-indrik, zadnji dve gledališki skupini sta prišle na drugo stopnjo, na medobčinsko srečanje. Gorejnjesenička folklor je bila pozvana v Bovec, števanovske pevke pa najdaleč v Budimpešto pa Avstrijo. Gledališčniki Nindrik-indrik so že od drugim leko špilali igro pri Slovencaj v Italiji. Varaške pevke so pa tiste, stere gda-koli, kamakoli leko pozovejo, furt majo volo pa cajt. Zvojn zadnji programov v decembri so vse letni nastopi porabski skupin goranašteti konkretno v kroniki dogodkov Slovenskoga koledara 2007.

Ka pa dejemo mi za té skupine na Zvezi? Kak prvo, omogaučimo vse njihove nastope tak organizacijsko kak s pejnazi. *Letos je bilau vsevküper 163 nastopov.* Dosta lejt je držalo, dočas smo leko najšli pa pridobili strokovnjake iz Slovenije za 14 skupin, steri včijo plese, spejvanje, igrati na glasbilaj pa dva muzikanta, steriva zandolejta sprvajati vse porabske folklorne skupine. Če skupine dobijo pozvanje, njim pripravljamo poti prejk mentorov pa vodij skupin, poskrbimo za prevoz, tanapravimo vse administracijsko delo,

povežamo ji z drugimi skupinami, družtvi, sami tü iščemo mesta za njihove nastope, na dalečno paut vsigdar spredoviva skupine (stere želijo), če pa mava stejsko, zaprosiva nisternoga člana predsedstva Zveze. Nprestanoma sprvajamo pripravlanje pa nastope skupin prejk mentorov pa vodij skupin. Prejk napišemo v porabsko rejč ali vöpopravlamo gledališke igre za tri skupine. Zatau se tü brigava, naj majo vse potrebne škiri,

gvantanje, drüge pogoje za dobro delo z glasbenim krožkom vred. Na seničkoj šauli smo namesto glasbene šaule napravljali glasbeni krožek za porabske pa prekmurske pesmi, namesto lutkovne skupine pa gledališko mlašečo skupino z nauvo mentorico. Letos smo dali zašiti gvant za srejdno gorejnjeseničko mlašečo folkloro, zdaj se šiva za najvejšo seničko mlašečo folkloro, sprtolejt pride na red mlašeča plesna skupina v Sakalovci, na majuš de gotovi prvi pravi porabski gvant za veliko sakaluvsko folkloro skupino, steroga smo dali raziskati pred lejt s priznana et-

nologinjo v Sloveniji, z gospau Marijo Makarovič. Indašnji gvant pred stau lejt i v Porabji smo dali raziskati za porabske plese, stere pleša gorejnjesenička folkloro, depa plesalci se vežejo na svoj danešnji gvant pa so zavrnilo, da bi meli nauvi gvant. Etak damo zašiti sakalauvskej folklori za slovenske plese, sterim je po deveti lejtaj že tü aktualen nauvi gvant. Pevke MePZ Avgust Pavel so letos dobile nauve črne kikle. Števanovske pevke

muzeja 700 CD pa 300 kaset za razdelit med Porabskimi Slovenci, Državna slovenska samouprava za skupino dá 120 gezero forintov, za tau vrejdnost za nji tü damo naprajti CD.

Letos so dobili priznanje Magda Bartakovič, ki je prejela spominsko plaketo Avgusta Pavla, priznanje „Za Porabje“ Slovenske zveze sta dobila Brigita Korpič pa Andraž Sukič, priznanje županijske skupščine Železne županije

tü čakajo na primerne bluze, stere so si ške nej najšle. V kratkom cajti dobijo gvant pevke pa pevci Komornoga zbora v Varaši, steri delajo že leto dni pa do od drugoga leta že tü v več mestaj leko šli s svojim programom. Gledališka družina Nindrik-indrik pa Veseli pajdaši v Števanovci so pa s pomočtjauv natečajov dali napravljati sceno za nauve igre. Gorejnjesenički ljudski pevci ne nücajo gvantanje od Zveze. Velko presenečenje ji je doseglo, ka je Pokrajinski muzej v Murski Soboti spuno željo s tejm, ka dá napravljati CD pa kaseto na drugo leto. Slovenska zveza dola küpi od

za manjšine Marijana Sukič, Red za zasluge R Slovenije Jože Hirnök. Najvišjo vladno manjšinsko priznanje na Madžarskem sta ob dnevu manjšin dobila Marija Kozar in Francek Mukič.

Na konci leta se s strani Slovenske zveze trno lepau zahvalimo za letoletno delo, za vse tröjde vsejm članom kulturni skupin, mentorom v Porabji pa Sloveniji, vodjam skupin, Družtvi porabski pensionistov, predsedstvi Zveze pa vsejm lidam, steri nam kakoli pomagajo ali redno odijo na slovenske programe.

Klara Fodor
sekretarka

... DO MADŽARSKE

Priznanje ob dnevu manjšin

18. december je na Madžarskem dan manjšin. Ob tem dnevu se podelijo razna državna in županijska manjšinske priznanja.

17. decembra je Madžarski kulturni inštitut v Budimpešti podelil Ireni Pavlič »Priznanje za manjšinsko kulturo«. Irena Pavlič je od leta 1972 bila referentka na Demokratični zvezi južnih Slovanov, od leta 1990 do upokojitve pa sekretarka Zveze Slovencev na Madžarskem. Sedaj vodi slovensko društvo v Budimpešti. Podelitvene svečanosti se je udeležila tudi predsednica madžarskega parlamenta Katalin Szili.

Županijska skupščina Železne županije je 17. decembra podelila »Priznanje za manjšine« pripadnikom slovenske, nemške, hrvaške in romske manjšine. Priznanje je podelil predsednik županijske skupščine Ferenc Kovač. Med odlikovanimi je bila tudi urednica Porabja Marijana Sukič.

19. decembra sta etnologinja Marija Kozar in direktor Radia Monošter Francek Mukič v madžarskem parlamentu prevzela »Priznanje za manjšine Vlade R Madžarske«, ki jima ga je podelil premier Ferenc Gyurcsány. Predlog za priznanje je pripravila Državna slovenska samouprava. (Več o odlikovanih v naši naslednji številki.)

Vlada ne želi popolnoma liberalizirati trga dela

Madžarska vlada je v dilemi, do kake mere naj sprostí trg dela po 1. januarju, ko bosta postali polnopravni članici Evropske unije Romunija in Bolgarija. Zato je premier Ferenc Gyurcsány na začetku decembra povabil predstavnike vseh parlamentarnih strank na usklajevanje, ki se ga pa Fidesz ni udeležil. Premier predlaga le delno sprostitev trga dela; le v kakih 130-140 poklicih bi se lahko neomejeno sprejemali delavci iz novih članic, pri ostalih panogah bi bile omejitve.

SREČANJE OB BOŽIČU

V življenju ni tako zanimivih dogodkov, kot jih porodi fantazija, so pa takšni, ki jih človek dejansko preživi in zato povzročajo resnično trpljenje, nezno bolijo.

Takoj po drugi svetovni vojni so iz neke vasi v Prekmurju izgnali profesorico, katere greh je bil, da je bila poročena z Madžarom. Zapustila je priletnega očeta, dve leti staro hčerkico in dva brata, kratkoma vse, ki jih je morda bolj ljubila kot svoje življenje. Lahko bi sicer tudi ostala, če bi bila pripravljena zapustiti moža, kateremu je pred Bogom obljubila večno zvestobo. Toda ni mogla prelomiti svoje prisege, čeprav je bil njeni življenjski sopotnik tedaj v vojnem ujetništvu.

Majhna Charlotte je odraščala pri dedku duhovniku, ki je skušal v vseh ozirih nadomestiti njene starše, materinsko ljubezen, jo varoval pred nevarnostmi, jo učil vsega lepega in dobrega. Najraje je posedala v njegovi pisarni in ga opazovala ali se sprehajala z njim po večerih po ploščadi pred cerkvi, ki jo je ločila visoka betonska ograja od ceste in ostalega dela vasi. Mala Charlotte je vsak dan hodila v cerkev, da bi se z molitvijo obračala k Bogu, naj ji obvaruje nesreče mamo in očeta. Včasih je prosila dedka, naj gre tudi on z njo v cerkev, ker bo njegova molitev gotovo bolj uslišana kakor njena. In prišel je dan, ko je kazalo, da molitve niso bile zaman.

Bližal se je božič. Charlotte si je želela dragoceno darilo. Hotela je videti svojo mamo. Kazalo je, da se ji bo želja izpolnila. Prišlo je sporočilo z Madžarske, naj se triindvajsetega decembra pripele z dedkom na Hodoš, kjer se bo lahko srečala z mamo pri rampi na meji. Odkar je Magdalena zapustila Jugoslavijo, je že dvakrat pobegnila nazaj čez mejo, da bi videla očeta in hčerkico. Na kmečkih vozovih in skrivajoč se po gozdovih se je prikradla domov za uro ali dve. Obakrat se je srečno vrnila, čeprav je bila ta avantura nadvse tvegana. A tokrat ni smela priti domov, ker ji je to oče strogo prepovedal. Zastrazenost meje so namreč že tako okrepili, da bi lahko plačala z življenjem za ilegalen prestop državne meje.

Dedek se ni mogel iz vsega srca veseliti tega srečanja. Poigral se je namreč z mislijo, ali ne bi bilo bolje, če bi pustil deklico, naj odide s svojo mamo za vedno na Madžarsko. Končno je za otroka le najbolje, če je pri svoji materi. Boleče ga je prizadela ta lastna odločitev, ker bo ostal sam. Ne bo ostal sam v fizičnem smislu, kajti dosti stanovančev je bilo takrat v župnišču. Živela je tam gospodična Ilona, odlična kuharica z Madžarske, ki je imela tako rada majhno Charlotto kot svojega

lastnega otroka. Živela je tam Fanika, starejša gospodinjska pomočnica. Stanovalka hiše je bila tudi Marči, ki je opravljala v prvi vrsti dela na dvorišču in na vrtu. Imeli so še konjarja Frančka in kočijaža Fricija. Večkrat je prišel domov tudi mlajši sin duhovnika. Starejši sin se je bolj redko prikazal doma, ker je bil že poročen. Gospoda župnika so cenili in spoštovali ne le sovaščani, temveč verjetno vsak član njegove velike verske občine. Odkar mu je mlada umrla strastno ljubljena soproga, je živel le še za svoj poklic. Edini vir njegovega veselja je bila mala vnukinja, ki je s svojim nenehnim ščebetanjem, temperamentom in veselo naravo zlatila zaton njegovega življenja. Toda sedaj se je odločil, da je ne bo več zadrževal, če bo hotela ostati z mamico. Niti misliti ni hotel na to, kako pusto bo njegovo življenje brez nje, kako zelo jo bo pogrešal. Njegova vera v Boga, globoka ljubezen do človeka in naporno delo mu je do sedaj vedno pomagala iz duševne krize. Upal je, da bo tudi tokrat tako.

»Gospodična Ilona, pripravljajte se počasi, z večernim vlakom se bomo peljali na Hodoš. Tudi vi boste šli z nami. Tam bomo prespali in jutraj okrog osmih bomo šli na mejo. Tja nas bo spremljala Čepi. Ona dobro pozna pot, ker vsak dan pretihotapi čez mejo ljudi in blago.«

»Gospod župnik, vi se ne bojite?«
»Glejte, vsi smo v Gospodovih rokah. On ve, kaj namerava z nami. Samo prosim vas, deklici ne povejte, da lahko ostane z mamico, če hoče. Ona namreč ne bi razumela, da zanjo to nikakor ne bi bilo dobro. Če odide z mamico, ne bo mogla več nazaj. Jokala bo za starim očetom, ki ji po večerih pripoveduje pravljice in jo drži za roko, dokler ne zaspi. Če pa ostane z nami, jo bo bolelo srce za mamico. Če sama ne pride nazaj k meni, ko se bomo poslavljali od njene mame in bi jo jaz nasiloma moral odtrgati od nje, tega sedaj ne bom storil.

Pustim jo, naj odide.«

»Kako to mislite, gospod župnik!? Samo tega ne delajte, vas prosim. Jaz ne morem živeti brez nje. Veste, da jo imam rada kot lastnega otroka. Lepo vas prosim, ne vzamite mi še nje. Nimam nikogar. Vse sorodnike sem pustila na Madžarskem, tudi poročila se nisem, tako ne morem imeti svojega otroka.«

»Ovladajte se! Verjemite mi, da bo tako najbolje. Prosim vas, ne vplivajte na njeno odločitev! Ste razumeli? Niti besede več o tem! Naj se brezskrbno veseli srečanja z mamico.«

Mala Charlotte je lebdela od sreče, ker se bo kmalu srečala z mamico in ker se bo peljala z vlakom. Klopota koles vlaka ni poslušala rada le mala Charlotte, temveč je zbuvalo tudi pozornost vaščanov. Vlak je bil edina povezava s širokim svetom, njegov prihod je predstavljal celo neke vrste štetje časa v vasi. Večerjali so v glavnem ob prihodu večernega vlaka, čas za kosilo je sovpadel z njegovim prihodom ob četrt na eno. Vaška postaja je bila prizorišče veselih, srečnih srečanj, varovala pa je tudi spomin bolečih sloves, kajti takrat se ni vedelo, ali se še kdaj lahko vračajo tisti, ki se poslavljajo, tisti, ki morajo zapustiti svoj rojstni kraj.

Po končani vojni je bil prihod vlaka le še iz ene strani zanimiv, in sicer iz Murske Sobote, torej iz notranjosti države. Tudi gost je prihajal iz te smeri, ker vlak več ni vozil preko meje in tako je postal Hodoš končna postaja.

Mala družina je z velikim pričakovanjem prispela na Hodoš na predvečer velikega dneva. Ko so izstopili z vlaka, sta dva civilista takoj pristopila k duhovniku in ga prosila za legitimacijo. V tem hipu se je pojavila tudi Čepi in povedala, da so prišleki njeni gostje. Civilista sta takoj odšla. Jutraj je Čepi prisledla k zajtrku slabo razpoložena. Začela je s tem, da ne priporoča, da bi gospod župnik šel z njimi na mejo, ker bodo tam danes stroge kon-

trole in se bo lahko ta manever slabo končal. Ima občutek, da tajna policija celo opazuje gopoda župnika. Toda če je že srečanje dogovorjeno, naj gresta na mejo le gospodinja in deklica. Ne more pa zagotoviti, da se bo dalo srečanje izpeljati. Ko so prišli iz vasi, je Čepi predlagala, da nadaljujejo pot po strelskem jarku, ker bi jih od daleč vojaki lahko imeli za ilegalne prebežnike in bi začeli streljati. Hodili so počasi, neopazno, vmes so se ustavljali in opazovali, ali se ne dogaja kaj nenavadnega. Končno je bila pred njimi v doledni bližini obmejna rampa, vojaška baraka in cel kup vojakov, ki so se podili okrog barake.

»Počakajte malo, takoj se vrnem, samo pogledam, kaj je tam novega. Veste, mene tu vidijo vsak dan, ker tu služi moj zaročenec. Povedala jim bom, da ste vi tu in bi se deklica rada srečala z materjo, ki bo prišla k rampi na madžarski strani,« je rekla Čepi. Čez nekaj minut je prišla nazaj. »Danes je za srečanje res zelo neugoden čas, ker je prišel v kontrolo poveljnik obmejne milice. Dovoljujejo vam le pet minut. Medtem bodo poskusili z nečim pritegniti njegovo pozornost, da nas ne bi opazil. Pojdimo hitro, Magdalena je že pri rampi tam na madžarski strani.«

»Kje je mama?«

»Tam, pri rampi, jo vidiš?«

»Tako daleč je, pojdimo malo bliže!«

»Ne smemo. Pomahaj ji in ji pošlji poljubček!«

»Ne vidim njenega obraza. Mogoče to niti ni moja mama.«

»Kako da ni? Prav gotovo je ona,« ji pravi gospodinja.

V tem hipu se oglasi Čepi, da morajo takoj oditi od tod.

»Pa še nisem videla mame,« nasprotuje Charlotte.

»Zlezi pod rampo in beži k mami, tako hitro, kot le moreš,« ji pravi gospodinja.

Charlotte se je malo obotavljala, zlezla pod rampo na nikogaršnje zemljo in je stekla proti materi.

»Beži moja mala, hitreje beži,« ji je kričala mama. Le še nekaj korakov jo je ločilo od materinega naročja onkraj madžarske rampe. Vojaki so postali pozorni na glasni dialog, zagnali so se za njo in jo ujeli.

»Kaj si pa vi predstavljate?« so

vpili. »Takoj izginite od tod! Ali nas hočete spraviti v težave? Če ne odidete takoj, vas bomo vse tri aretirali,« so se drli.

»Ilona, pojdimo, ti ljudje se ne šaljijo. Hitro nazaj v strelski jarek, preden bi kakšen idiot začel streljati,« je hitela Čepi. Nato je nekdo z brzostrelko izstrelil rafal.

»V zrak streljajo, da nas ustrašijo. Ilona, pripognite glavo in pohitimo od tod. Nekaj dni tudi jaz ne pridem na mejo, nevarno je.«

Naslednjega dne, na božični večer so prišli gostje. Dva duhovnika sta prišla s svojima soproga za nekaj dni na zimski oddih v župnišče. Božiček je že prinesel božično drevo in darila. Po večerji so Charlotta položili spat, odrasli so se pa pogovarjali pred kaminom v prijetni toploti, ki jo je izžarevalo plapolanje prasketajočega ognja. Nenadoma nekdo močno potrka na zunanja vhodna vrata. V očeh navzočih je zadržela groza. Kdo pa naj bi to bil? Ob polnoči navadno nihče ne prihaja na obisk. Upajmo, da ob božiču ni hišnih preiskav. Tisti ponavadi itak ne trkajo, temveč enostavno vlomijo vrata. Strah jim je šinil v kosti. Nastala je taka tišina, da bi slišal šivanko pasti. Trkanje se ponovi. Tokrat na oknu.

»Ugasnimo luč!« Ilona se po prstih prihuli k oknu in oprezno pogleda ven. Pridržujoč dih vsi upirajo oči vanjo.

»Bog moj, gospod župnik, pridite hitro sem, veste, kdo je tu? Magdalena!« Novica je navzoče navdala z obupom. Odpravili so se proti vratom.

»Kaj, če jo zasačijo? Lahko se zgodi, da jo takoj ustrelijo!«

Magdalena je vsa prestrašena in izmučena planila v objem očeta in bridko zajokala. »Oprostite, da vas nisem poslušala. Jaz sem pripravljena tvegati tudi življenje, samo da vidim vas in poljubim mojega angelčka. Bog moj, kako lep je ta božič! Pripravite mi hitro nekaj za jesti, ker moram iti že nazaj. V gozdu me čaka voz. Še pred jutranjo zarjo ob menjavi straže moram pobegniti čez mejo.«

Začele so padati velike snežinke, ki so poplesavale v blesku svetlobe luči, presevajajoče skozi odprta vrata in so kmalu pokrile z belo odejo neizmerne bolečine in z morjem solz prepojeno zemljo.

Suzana Guoth

KAK SMO ČAKALI JEZUŠA?

Samo par dni, pa mo svetili božiča. Kak nazaj mislim, gda sam mala dejkla bila, tau že davnik bilau, kak na žmetna smo čakali Jezuš. Mi mlajši smo spitalavali stariše, babico pa dejdeka, gda pride k nam pa ka nam prinesé Jezuš. Kak zna, dej se mi držimo. Samo so nam prajli: »Če ste dobri mlajši bili, te pride, če nej, te nej gvüšno.« No, potistim smo mi trno dobri bili. Takšni smo bili kak mali andjeldje. Gda je pa prišo božični večer, te sva mogli s sestrov spat titi, ka če nemo spali, te Jezuš ne pride k nam. Na žmetni smo zaspali. Bodjale sva se, ka najja vönja Jezuš, zaman sve dobri mlajši bili. Gnauk so samo mati prišli, gor so nas zgonili pa so nas zvali v drugo sobo. Tam je pa velki krispan – božično drejvo – stau, pod njega pa darilo bilau skladjeno. Samo Jezuš. Samo nej najšli. Dej dak nam je pravo, ka se je Jezuš tavö neso na okno. Mi smo s sestrov gledale, gledale, dapa nejsmo ga vidle. Gda sam že v šaulo odla pa sam že znala pisati, te sam pisala

pismo pa sam go teticaj Mariški nesla. Ona je bila poštašica v Slovenski vesi. Eške itak čüjem, gda mi baba pravi: »Nesi pismo poštašicaj, vej go ona ta da Jezuš.«

Lejta so brž tašla. Dja sam že tö mejla sina, že je on čako Jezuš. Kak pa? Gda je mali bijo, te je en mejsac pred božičom en večer namalo na papir, ka on prosi Jezuš. Zaman sam ma prajla,

pogledno, gde so pisma. Gda je vido, ka ga nejga v okni, z radostjov pravo: »Ta go je neso.« Tau je šlau kakšen mejsac, november, december.

Edno nedelo, da nej trbelo delat

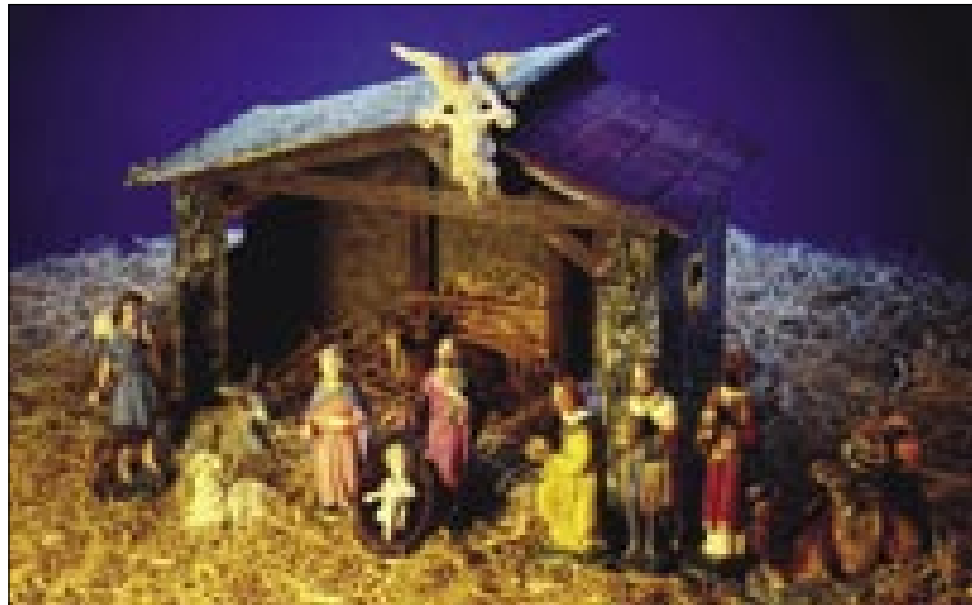
idi v kopalnico, muj se, pa gda zgotauviš, leko, ka te več pisma nede v okni. Jezuš ne more nagnauk vseposedik biti.« Tak je bilau. On je odišo v kopalnico, dja sam pa brž vö z okna vzela pismo. Tak je veseli biu, gda je nazaj s kopalnice prišo.

Gda je že vekši bijo, je proso od Jezuš. Tau smučke (siléc). Dja sam ma tjüpila pa sam je nesla domau. Pa od daleč vidim, ka prautu meni deta moj sin pa mauž. Brž sam nej znala, ka mo zdaj delala. Če de on tau vido, nede več vördjo, ka Jezuš prinese darilo. Pri meni je ena ženska ta išla, v njeno rokau sam brž potisnila smučke pa sam prajla: »Prauti meni dé sin.« Nika več nej trbelo prajti, ženska je razmejla vse.

Gda je sin k meni prišo, je že ženska mejla v rokej smučke. Moj sin mi je pa zašaušnje: »Gledaj, mati, takše sam proso od Jezuš. Ka misliš, dobim?« »Če si dober bijo pa več neš proso, te leko, ka ti Jezuš prinese.«

Od tistoga mau je več nej pismo v okno dejvo, samo čako božič.

Klara Mešič

Oni so pa za istino vzeli pismo pa so me pitali: »Pa si dobra dejkla bila? Jezuš vidi vse, samo ta pride, dej so dobri mlajši.« Te sam več nej tak gvüšno bila, samo sam se vüpala, ka gda sam kaj lagvo napravila, tau Jezuš nej vido.

ka tak dosta Jezuš ne more nje mi prinesti, kak on misli, tau vse zaman bilau. Včasik dva papira vküpnamalo pa v okno naklau. Te pisme sam drugi zranjek, prva kak je sin gorstano, mogla vözveti z okna. Gda je on gorstano, tau je najprvin

ojdti, sva malo tadala spala z možaum. Samo sin nej. Notra je prišo v sobo, gde sva miva spala pa skoruk so ma skunze tekle, gda je pravo: »Nej ga je ta neso.« Dja sam že znala, ka nej pa sto nej taneso z okna pismo. Prajla sam ma: »Ti samo

Pismo iz Sobote

SVETKI

Ja, dragi moji, svetki so znouva eti. Edni se ji veselimo, drugim dejo na mozgé, ka nede nika za delati. Najdejo se takši tö, ka njim je vseeno, če svetki gestejo ali pa ji nega. Depa svetki do pa amen! Najbole de se tou vidlo pri pejnezaj. Bautaške bukse pa od krčmarov do tö pune, naše do gratale vcejlak tenke, če nej celou prazne. V bautaj nede samo velka gužva, po bautaj de se razlejo cunami pa kuj fudno eške tajfun, tak mo se zaganjali po bautaj gor pa doj. Na, vej se je cunami küpüvanja že začno.

Oprvin je lidi zgrabo beteg küpüvanja, gda so v Soboti gor oprli novi šparov hipermarket. Tou je tak vövidlo, kak bi odavali čunakline ali pa šifte prej ka pride velka povouden iz svetoga pisma. Lidge so vcejlak zgibili pamet, kak če bi oumani gratali od nouve baute. Rejsan, vörvolite mi! Tak ji je vleklo ta k bautini sveklini, kak pidjanca vleče k sebi pijača. Niške je več nej nika vido, niške je več nej nika čüu, samo je eške bila na svejti bauta pa njene farbaste stelaže. Pa vse je bilou skur šenki! Ja, takšo reklamo so delali, ka v toj nouvoj bauti mujs trbej küpüvati, ka leko prišparaš čüda pejnez. Že je tak vövidlo, ka ti eške plačajo, če samo nut v bauto stoupiš. In lidge so küpüvali vsepoprejk, ka njim je trbelo pa ka

sploj nej. So se pa za eden keden, gda je oumanca od nouve baute preminoula, spitalavali, zakoj je bukša prazna, če pa je vse bilou skur šenki. Edni se eške gnesden spitalvejo, gda vse tisto, ka so küpili, pogejo pa spigejo. Pa se ništerni spitalvejo tö, če njim rejsan trbej doma meti pet blanj za pejglanje ali pa telko labošk, ka za sedem držin dojde. Edni so deset dni geli samo banane, ka ji ovak bole na rejdko küpüvlejo. Če pa so bile tak fal! Pa blanje za pejglanje tö! Ka od labošk pa piskrov ranč ne gučimo!

Nouvi šok za bukše je prišo kouli miklauža. Glaven pa se eške čaka. Cunami se že nabira, ka vdari nut v baute s takšo silo, ka je nega. Vejn bi leko kouli Sobote zozidali eške deset takši baut pa bi nej dojšlo. Vej pa nas reklame že nagučavlejo, ka mujs trbej iti v baute, ka so svetki že pred dverami. Nam tadale gučijo, kak nas baute rade majo, kak če bi bile žive. Nas ujckajo v senje, v steri je svejt nej več takši lagvi, liki idealen samo zavolo nje, velke baute. In naši svetki ne morejo biti redni svetki, če nedemo nut v njou, v velko bauto. Kak če bi šli nazaj nut v mamu, samo ka je bauta eške lepša pa boukša od mame. Eške bole nas rada ma kak pa kakša mama. Eške bole kak oča Boug. Ja, dragi moji, brezi velke baute se več ne

more pa ne smej živeti. Brezi nje smo mrtvi. Brezi nje smo takši, kak bi nas nigdar nej bilou!

Kak je z mojo taščo Regino, trno čedno žensko? Una je gé ranč takši tip žensek, kak vsikša poštena Sobočanka. Gda zagledne velko bauto, tak včasim oumana grata. Ne more strpeti, ka bi nej šla nut v njou. Pa če njoj kaj trbej ali pa njoj nej trebej čistak nika. Tam v velkoj bauti njoj den ta mine. Kak bi bila hipnotizirana, odi gor pa doj med stalažami pa meče nut v koulice, dokeč se ne sipavle vö iz nji. Po tistom, gda domou pride, se njoj že začne toužiti po njoj, po velkoj bauti. Tak nagnouk se spoumni, ka je nika pozabila, depa eške ne vej, ka. Tak je znouva na pouti do nje, do velke baute, do svojga boga. Za svetke mo jo mogo doma kuj k posteli zvezati, pa dveri sedemkrat zasüniti. Za njou de boukše etak. V zadnji božični svetkaj jo je vcejlak pamet zapistila. Pet dni smo jo nej mogli spraviti vö iz baute. Tou, ka je vcejlak brezi pejnez ostanila pa se tak ali ovak razmej samo po sebi. Eške gnesden se nin po kuči valeka es pa ta stoupetdeset svejč, petnajst kil stare čokolade, sedem plastični krispanov, pa kouli dvejstou košarov za krüj. Če jo za svetke v bauto pistim, mo ge mogo doma opirati bauto, ka mo mogo odavati, ovak nemo mogo več nindri spati pa gesti. Telko vsega vej küpiti, ka cejli ram napuni. Tak, vidite! Zdaj se pitajte, če se svetkov veselim ali pa nej?

Miki

LITERARNA IN PREKMURSKA ZGODOVINA

Letos je izšla vrsta pomembnih knjig in publikacij, ki se dotikajo tudi porabskega in prekmurskega narodnostnega prostora. O večjem številu knjig sem že pisal v Porabju, za zaključek sta ostali na mizi dve, in sicer *Panonski književni portreti 1 - Prekmurje in Porabje A - I* srednješolskega profesorja in plodnega publicista Francija Justa in *Osvoboditev ali okupacija? - Pokrajina ob Muri 1941 - 1945*, zgodovinarja dr. Lászla Göncza. Skupno knjigama je, da sta avtorja v pisanje vložila veliko truda s prebiranjem množice pisnih in zbiranjem ustnih virov. Druga pomembna značilnost je, da knjigi predstavljata odlično osnovo za nadaljevanje raziskovanj na njunem področju, torej sta temelja za bodoče znanstveno delo, ki se vključuje v širši, nacionalni prostor. Franci Just nadaljuje z zbiranjem gradiva za drugi del Panonskih književnih portretov in Prekmurje bo v naslednjih letih dobilo popolnejšo knjigo tudi o dogajanju v letih, ki jih obravnava dr. László Göncz.

Panonski književni portreti 1 je prvi zvezek knjižnega projekta, ki bo v dveh zaokroženih sklopih: Prekmurje in Porabje; Prelekija in Slovenske gorice, predstavil književne in s književnostjo povezane ustvarjalce, ki izhajajo iz panonskega prostora. Pojem književnost je pomensko razširjen in so med panonske književne portretirance poleg »pravih« književnikov, torej literarnih ustvarjalcev, uvrščeni na primer tudi prevajalci, publicisti in proučevalci književnosti ter jezika. »Tako kot zvrstno je izbor odprt še v dve smeri: poleg avtorjev, ki so že trdno zasidrani v kulturni zavesti, najdevalo prostor v tej književni galeriji tudi tisti, na katere se morda že poseda prah pozabe, in tisti, ki šele vstopajo v našo kulturno zavest. Prav tako so med njimi takšni, ki so soustvarjali ali ustvarjajo nacionalno kulturno zgodbo, in takšni, katerih kulturni domet ne sega preko regionalnih meja,« pravi avtor Franci Just.

V prvo knjigo je uvrščenih 37 avtorjev, med njimi Irena Barber in Karel Holec iz Porabja in Suzana Guoth iz Sombotela; v knjigo so vključeni tudi prekmurški Madžari in izseljenski pisatelji. Kje so avtorji rojeni, si lahko ogledamo na priložnostnem zemljevidu.

V naslednji knjigi od J - P bo približno enako število avtorjev kot v prvi, izšla bo predvidoma v letu 2009. Franci Just je k projektu povabil nekaj sodelavcev, da bi prej zmogli obsežno in zahtevno nalogo, kajti česa takega ali podobnega se doslej ni lotil nihče v Sloveniji.

Dosedanje ocene potrjujejo, da se je Franci Just uspešno lotil obsežnega, zahtevnega projekta, ki ga ne bodo mogli spregledati tisti, ki se ukvarjajo s prekmursko, porabsko, prleško in slovenjgoriško književno ustvarjalnostjo.

Podobno je mogoče zapisati tudi za delo Lászla Göncza *Osvoboditev ali okupacija? - Pokrajina ob Muri 1941 - 1945*. Zgodovinar in književnik László Göncz

se je lotil iskanja odgovorov na vprašanje, kaj se je dogajalo in zgodilo v Prekmurju med letoma 1941 - 1945; za koga je bil to čas okupacije, za koga osvoboditev, ob upoštevanju vsem znanega, da je bila mejna črta zarisana že leta 1919, naslednje leto 1920 pa je bila v Parizu podpisana Trianonska pogodba. »Knjiga delno poskuša odgovoriti na to vprašanje. Izhajati moramo iz tega, da je odgovor odvisen od tega, iz katerega zornega kota gledamo na vprašanje okupacije oziroma osvoboditve med letoma 1941 - 1945,« pravi avtor in poudarja, »če izhajamo iz pogleda pripadnikov madžarske narodne skupnosti leta 1941, potem je bila okupacija ovrednotena kot osvoboditev; ako gledamo iz zornega kota prekmurskih Slovencev, tistih, ki so 1000 let sobivali z madžarsko skupnostjo na tem območju, je vprašanje bolj zapleteno. In sicer mlajše generacije, tiste, ki so obiskovale šole med dvema vojnoma, in pretežni del

slovenske inteligence, le-ti so dejanje smatrali kot okupacijo. Starejša generacija prekmurskih Slovencev se bolj ali manj ni mogla opredeliti, kajti v njej je še živel spomin na obdobje, ko so bili državljani avstroogrske monarhije. Tretji pogled so imeli tisti prebivalci, ki so se v Prekmurje priselili med dvema vojnoma. Za te je bila pripojitev k Madžarski okupacija.«

Na špekulativno vprašanje, ali so Porabski Slovenci, ki so zdaj manjšina in živijo na sedanjem ozemlju dalj časa kot Madžari, okupirani, ker so s Trianonsko pogodbo ostali v mejah Madžarske?

»Položaj Porabskih Slovencev tretirati v tem trenutku kot okupacijo, je nekoliko groba zadeva. Sicer pa sem vedno poudarjal, da so Porabski Slovenci del slovenskega naroda. Z mejno črto leta 1919 so jim storili krivico, enako kot 27 madžarskim naseljem, ki so jih odrezali od matične države.«

Ernest Ružič

Ádám Fellegi v Sombotelu

»ENKRAT BI RAD KONCERTIRAL V SLOVENIJI«

»Če mi uredite, da bom lahko koncertiral v Sloveniji, vam bom enkrat zastoj igral, ker imam Slovenijo zelo rad. Tudi na dopust grem večinoma tja, ker so tam visoki hribi, na katere jaz z veseljem plezam. Bil sem že na Triglavu, v Julijskih Alpah in letos predvidevam iti na Prisojnik. Alpinizem je namreč moj konjiček,« mi je povedal eden največjih klavirskih umetnikov, ki je 30. novembra in 19. decembra gostoval v Sombotelu.

• Če bi bilo od mene odvisno, vi ne bi smeli višje od petih metrov nadmorske višine. Ali nas hočete morda oropati tega enkratnega glasbenega užitka?

»Vam je bilo vseh moje igranje na klavirju?«

• Očarali ste me z vašo igro, dobesedno očarali.

»Resnično vas prosim, da mi uredite nastop v Sloveniji. Gostoval sem že skoraj v vseh državah Ev-

rope, med njimi tudi v Zagrebu, s Slovenijo pa nimam nobenih stikov, le privatno potujem tja vsako leto na dopust.«

• Veste, jaz vam tega ne morem urediti, omenila pa bom gospodu generalnemu konzulu vašo željo. Koliko ste bili stari, ko ste začeli igrati na klavir?

Pianist Ádám Fellegi z dvema nadarjenima učencema (Kóta Vilmos, Horváth Crhistopher) Glasbene šole Béla Bartók v Szombathelyu

»Pet let sem bil star. Od takrat igram. Sedaj sem petinšestdeset.«

• Vsak dan igrate?

»Najmanj štiri ure.«

• V kakšnem jeziku pa boste komentirali skladbe, ki jih boste zaigrali, če vas slučajno ne kdaj povabijo v Slovenijo?

»Mislim, da jih bom komentiral v

angleščini ali nemščini. Ti jeziki mi ne povzročajo preglavic. Veste, ko sem nastopal v Italiji, sem se potrudil govoriti italijansko, toda šlo je precej težko in publika mi je morala veliko pomagati, ko česa nisem znal povedati. Bilo je zelo veselo. Tukaj v Sombotelu tudi rad nastopam, ker je občinstvo zelo hvaležno in glasbeno izobraženo. Res je, da se na klavirju Fazioli lahko odlično igra. Vse zveni tako, kakor mora biti. Žal, nisem tako bogat, da bi na svoje turneje lahko prevažal s seboj svoj klavir, sem pa glede tega zelo zahteven, nastope sprejemam le na najboljših klavirjih. Igram namreč le virtuozne skladbe največjih skladateljev, ki jih samo na najboljših klavirjih lahko zaigram tako impozantno. Oprostite, odmor se izteka, moram nadaljevati.«

Adam Fellegi je koncertni pianist in solist, ki zna vse, kar ta

umetnost zahteva, pišejo o njem časopisi ob njegovih turnejah v raznih jezikih in raznih državah. Prejel je med drugim Nagrado za najboljšega interpretira moderne glasbe, Nagrado Liszt, nagrado Pro urbe Budapest, nagrado Arthur Rubinstein v Riu de Janeiru. Uvedel je na svojih koncertih novi barvni odtenek s tem, da komentira svoje igranje. Tako postane glasbeno doživetje še bolj živo in pestro. Njegovi komentarji so izvirni, zahtevni in humoristični, pa seveda tudi poučni, ker daje ta imeniten pianist k interpretiranim skladbam tudi obširne zgodovinske, literarne in glasbenozgodovinske razlage.

V Sombotelu so 30. novembra dali na spored vse sonate Beethovna za klavir, 19. decembra pa kompozicije Mozarta in Bartóka.

Suzana Guoth
Foto: Antal Budai

OTROŠKI

MLAŠEČA
LEJTA

KOTICEK

SOUSEDOVOGA PEPIJA

Sousedov Pepi je koulivrat najbolje poznani po tej, ka je nej biu nigdar mali.

Pa je sploy nej nigdar biu pojbiček. Pa je souse dov Pepi nej nigdar cüko v lačice. Un se je sploy nej mali naroudo. Un je vsigdar vözraščeni pojep biu. Tak si bar brodi, čiglij je nej star več kak pet lejt. Zato je nej čüdno, ka se je zgučavo vcejlak po moški.

PEPIJOV BOŽIČ

Pri souse dovi so se tö začnili pripravlati na božične svetke pa na nouvo leto. Ranč tak kak mi pa kak vsi drugi. Pa se je svetkov radüvo souse dov Pepi tö. Kak bi se pa nej, vej pa gvüšno kakšen dar dobi za té velke svetke. Vej ga je pa doubu eške vsikšo leto, sterga pouni. Zato je že začno trno rano, že tam v začetki decembra mami pa ati tumačiti, ka si želej za božični dar. Eden den si je želo električen auto, po tistom cug, na tretji den labdo za košarko, pa znouva auto, pa po tistom mlašeči valek za poštuje valekati, te gnouk ribo, ka guči, pa znouva cug, depa zdaj na paro pa eške vse kaj drugoga si je želo. Mama pa ata sta samo kumala, ka ga razmejta. Čeglij sta nej na konci več vedla, ka šké od njiva sin. Samo tou sta vedla, ka si želej nikšno špilo. Zdaj pa naj se človek zguči z detetom, če si vsikši čas zmišlavle nika nouvoga. Depa Pepijova mama ma glavou na pravom mesti. Zato je sina vzela pred sebe pa začnila guč.

- *Si se že zgučo sam s seuv, ka škeš meti za božič?* - ga je pitala najbolje za istino.

- *Mama, eške nej, depa brodim, brodim,* - je za istino nazaj povedo souse dov Pepi. - *Vejn, ka je žmetno, depa brodim, brodim, brodim, ka se vse kadi. Vej si pa takšoga dara za takši velki svetek ne morem samo tak naleki vözbroditi.*

- *Tou maš istino,* - se je mama zdaj eške kcuj malo skašlala. - *Depa ti se držiš za malo bole velkoga, kak pa si gé za resnico, nej?*

- *Mama, ge se nika ne držim, ge sam gé že skur vözraščeni pojep. Samo eške malo pa mo reden moški,* - se je zdaj nazaj skašlo souse dov Pepi.

Na tom mesti se je mama zaglednila globko v sinove oči. Včasim se je vidlo, ka si je zbrodila nika vcejlak genijalnoga.

- *Vidiš, dragi moj sin, Pepi,* - je pomalek vküper vezala miseu.

- *Ge pa ata si za dar ne želejva nika takšoga, kak si želejš ti. Tou pa zato, ka sva müva za istino vözraščeni va človeka. Pa si zato ne želejva nišne špile ali pa kaj takšnoga.*

V Pepijovi možganaj so se v momenti vužgali rdeči posvejti za alarm. Škeu je nika nazaj povedati pa je nej šlou. Znouva se je škeu zglasiti pa povedati nika čednoga. Čülo se je samo:

- *Gnnnnnnnnnn...*

Mama se je pomalek zdignila od stola in odišla tavö. Tak je souse dov Pepi ousto sam s svojim problemom. Pa je ostano tam za stolom vse do večerdje. Zdaj je po trej vöraj brodenja starišom dun leko povedo, ka si je zbrodo.

- *Sam s seuv sam se zgučo, ka več nemo skur vözraščeni pojep. Raj ostanem tou, ka sam za istino. Za dar pa si želejv brata ali pa sestro.*

Stariša sta se samo poglednila pa si brodila, kak vragoum mali vej, ka je mama noseča. Na, souse dov Pepi gnesden tadale raste v pojba pa čaka, ka rejsan grata vözraščeni moški.

Konec pripovejsti o souse dovom Pepiji.

Miki Roš

KAUT

V Budimpešti študiramo slovenščino!

Smo študentje prvega letnika slovenistike na univerzi ELTE v Budimpešti. Mi smo prvi prvi letnik na tej univerzi, doslej je slovenščina obstajala le kot lektorat. Na začetku septembra nismo znali še nič slovensko,

čisto dobro drsati, pa zato igra hokej na travi. Nekaj tekem je igral tudi v Sloveniji in ugotovil, da je Slovenija najlepša dežela, kar jih je kdaj videl, Slovenci pa najprijaznejši in najzanimivejši ljudje.

dramatik in eden najboljših gledaliških režiserjev zadnjih let Matjaž Zupančič, o čemer je Porabje že poročalo. V prevodu naše starejše kolegice z lektorata smo uprizorili dva odlomka iz njegove drame. Zelo nas je veselilo, da nas je on sam režiral. To je bila zelo zanimiva in pomembna izkušnja. Ko smo dramo brali, nas je publika sprejela z navdušenjem, le neki gospe ni bilo všeč, da je bilo v igri veliko grdih besed. Kaj hočemo, tako je dandanašnje življenje, pred tem si ne moremo zatiskati oči. Kmalu bomo slavisti proslavljali božič in za to priložnost bomo besedilo malo cenzurirali. Avtorju smo to že povedali, pa se mu je zdelo zelo zabavno. Potem bomo besedilo prevedli nazaj v slovenščino in mu ga poslali. Naš lektor nam obljublja, da bo naslednji semester še bolj živahen. Na fakulteti si bomo ogledali nekaj novih slovenskih filmov, če bo le mogoče, nas bo še kdo obiskal, prav tako pa bo naš lektor preučil možnosti, da bi po ugodni ceni šli za nekaj dni v Slovenijo in si ogledali vsaj najpomembnejše znamenitosti.

Čudno se nam zdi, da ni med nami nobenega Slovenca, čeprav jih je na Madžarskem kar

Študenti z Matjažem Zupančičem, Mladenom Pavičičem in predstojnikom oddelka Štefanom Lukačem

zdaj pa že kar nekaj. Znamo povedati, kdo smo in kaj smo, kdo, kaj in kakšni so naši starši in stari starši, kaj imamo radi in česa ne maramo, kaj smo delali, kaj bomo delali, kaj bi radi in česa ne bi radi delali, s kom ali čim bomo poskušali to doseči, kdo nam bo pri tem pomagal, kje smo že bili in kam bomo še šli, komu bomo kaj dali ... in še marsikaj. Na koncu naslednjega semestra bomo znali še veliko več, naš lektor Mladen je prepričan, da se bomo polet, ko bomo šli v Slovenijo, znali čisto lepo pogovarjati in se nam na koncu drugega letnika ne bo treba bati izpita, pa čeprav ne bo lahek.

Kdo smo in zakaj študiramo slovenščino? Kot glavni predmet jo študiramo samo trije. Vsi trije smo se nad Slovenijo in slovenščino navdušili, ko smo bili tam. Zsófi je zagrizena planinka in je prehodila že vse slovenske Julijce, tudi na Triglavu je že bila. Vera in njen mož sta v Ameriki spoznala nekega Ljubljana in sta šla, ko so se vrnili v Evropo, k njemu na obisk, pa jima je bilo tako všeč, da Vera zdaj ne samo študira slovenščino, ampak uči slovensko tudi svojega polletnega sina. Előd ne zna

Malo več nas študira slovenščino kot stranski predmet. Tu je drugi fant v ekipi, Gergely, ki igra na basovsko kitaro v rokovski skupini skupaj s slovenskimi prijatelji, tako da je pogosto v Ljubljani. Kot glavni predmet študira poljščino. Tri punce so slovakistke. Dve, Zsuzsi in Zsuzsa, sta doma s slovaške strani meje, iz Ipoly-sága, Dominika, ki je po mami Slovakinja, pa je iz mesta, ki se ponaša z največjim in najlepšim termalnim jezerom daleč

Študentje na vaji z Matjažem Zupančičem

naokrog. Dve puncici študirata kot glavni predmet nemščino, Andi in Ági, druga Ági egipologija, Ildi pa je anglistka. Pri nas je kar zabavno. Obiskal nas je že najboljši slovenski

nekaj. Seveda ni ovira, če kdo že govori slovensko. Pridite, ne bo vam žal!

Ági, Ági, Andi, Dominika, Ildi, Vera, Zsófi, Zsuzsa, Zsuzsi, Előd in Gergely

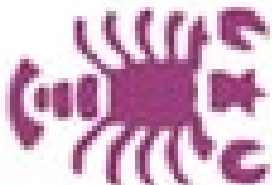
HOROSKOP ZA LETO 2007

OVEN

Nekak de fejest delo na tom, ka bi prišo do vašoga srca, vi te se pa držali kak želva v svojom oklepi. Leto 2007 je skrajni čas, ka se odločite, ka ščete od svojoga lübezenskoga življenja. Zvezde pravijo, ka se popaščite, ovak vam se leko zgodi, ka sami ostanete.

RAK

Nekak, ka vam že dugo segregjve dūšo, de nūco pomouč. Najboukše, ka njemi ali pa njej pomagajte. Vse te dobili povrnjeno z obrestmi. Dosta ta si mela za povedati. Vi preveč velke prihodnosti ne plane-rajte, bojte spontani. Malo si vmes zmislite tūdi na vaše sodelavce, stere že en čas zanemarjate.

TEHTNICA

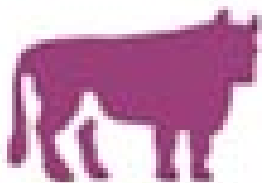
Kriza na lübezenskom tereni de minila. Srečali te neznanca, steri de vam vsakšni den bole pri srci. Na težave te pozabili. Ne zidajte prehitro gradove v oblakaj, rajši trdno stojte na zemlej, pa čeglij je včasih blatna. Gledajte tūdi na tou, ka zdaj nete ponūcali preveč časa pa pejnez za neka, ka bi si leko privoščili tūdi gda sledkar.

KOZOROG

Vaša dobra vola je čista na mesti. Vse ide kak po margarini, zato se zdaj pripravite na vekše poslovne zalogaje. Tou de prineslo več dela, ali splačalo de se potrpeti. Vmes de tūdi kaj časa za kakšno lübezensko pustolovščino ali pa bar za kratko srečanje, stero pa vam nikak nede šlou vō z glave.

BIK

Najprlej nede vse tak šlou, kak bi sami ščeli. Ali niti ena župa se ne pogej tak vrouča, kak se skūja. Plūnite v roke, zamotajte gor rokave, pa veselo na delo. Glede na tou, ka mate dosta energije, vam ta nede sfalivala nej na poslovnom nej na lübezenskom področji.

LEV

Nekam neprepičljivo vōvidite zadnje čase, zato do dostakrat pozabili na vas. Ali po drugoj strani dobro znate, ka ste vi najboukša nagrada. Opozorite vašo okolico na svoje dobre strani, stere leko pomagajo še komi drugomi, nej samo vam. Lübezenske zvezde so vam naklonjene. Napravite prvi korak.

ŠKORPIJON

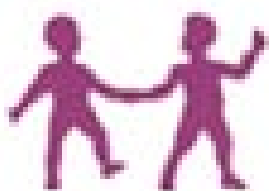
Nekak de vas probo vōponūcati. Bojte previdni pa gledajte okoli sebe. Pitate se, ka je pravi razlog za vaše lübezenske dileme. Mogoče je rešitev v tom, ka bi si mogli vzeti več časa za pogučavanje. Zapomnite si, ka leko vse obrnete v svojo korist. Le do konca morate potrpeti, nej ka se skouz stavite na sredi poti.

VODNAR

Probali te upoštevati svojoga partnera, steri de vam za tou več kak hvaležen. Tou hvaležnost probajte dobro vōponūcati in si uresničite skrito željo, stera vam že dugo pleše po vašoj glavi. Nesigurnost, stera vas je maltereterala na lübezenskom področji, de mimo. Vseeno bojte previdni.

DVOJČKA

Nūcali te dobre padaše, ka te se leko z njimi pogučali o kakšnom dobrom šefti. Tou ne pomeni, ka te vi tisti, ka te samo komanderali. Vküper te najšli idealno rešitev. Konec leta te mogoče vküpračunali pejneze, če te pa na spomlad pa gesen slabo gazdüvali, najdete velke numere na računaj.

DEVICA

Počūtili te se kak fčelica na najvejšom cveti. Vse stvari do se pomali postavile nazaj na svoje mesto. Povidli do se vam lidge, steri so glij tak čustveni kak vi. Edino na tiste ne računajte, ka znajo samo lepou pripovedavati, napraviti pa nika. Uživajte vsakši den v drobni trenutkih okoli vas.

STRELEC

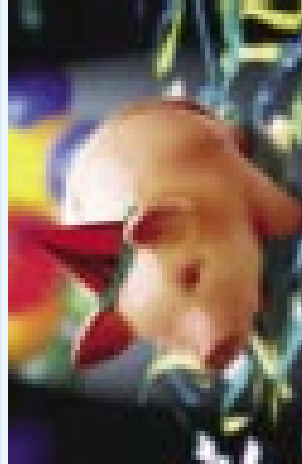
Poiščite si družbo pa se veselite. Te vidli, kak de se na gnouk svet sprejemno, pa kak de vse okoli vas lepou pa dobro. Novi znanec de se zakelo na vas. Vi nete meli nika prouti. Celou pasalo de vam, gda de lejto ka ulek vas kak mali pes. Mogoče te se na nouvo zalübili. Ne čakajte, rajši zgrabite priliko.

RIBI

Samo nagnouk te ostali brez rejči. Mogoče ranč nete ščeli tumačiti vsega, ka ste napravili. Vseeno se morete prilagoditi pa vsakšomi končno povedati, ka njemi ide. Zapomnite pa si, ka je vsaka sprememba nej dobrodošla. Premislite tūdi o tom, ka vam ponūjajo v zamenjavo.

SREČNO NOVO LETO!
SREČNO NOVO LETO!
SREČNO NOVO LETO!
SREČNO NOVO LETO!
SREČNO NOVO LETO!

SREČNO NOVO LETO!
SREČNO NOVO LETO!
SREČNO NOVO LETO!
SREČNO NOVO LETO!
SREČNO NOVO LETO!

Porabje

ČASOPIS
SLOVENCEV NA
MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtke
Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.; p.p. 77,
tel.: 94/380-767; e-mail:
porabje@mail.datanet.hu
ISSN 1218-7062

Tisk: EUROTRADE PRINT d.o.o.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.

Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za Slovenijo 5.200 SIT ali 22 EUR. Za ostale države 52 EUR ali 52 USD. Številka bančnega računa: HU15 1174 7068 2000 1357, SWIFT koda: OTPVHUHB

HOROSKOP ZA LETO 2007

